

קיב חזי אדם כלל נג נד הלכות שבת

לחשיכה במ"ש במזד קנסינן ליה. אך כל זה ברה"ר דאורייתא אבל לברמלית מותר בכל גווני וכיון דבזמנא דהרבנן פוסקים אין לנו רה"ר וא"כ לעולם מותר להחזיר (ס' ע"פ).

כלל נד. רין מי שהחשיך לו בדרך ויש אצלו חפצים ומי ששכח חפצים אצלו והוציא בשבת:

(א) מי שבא בדרך וקדש עליו היום וחבילתו על כתפו ירוץ עד שמגיע לביתו ולא ילך בדרך הליכה דאז כיון שאין לו היכר שמא ישבת ויעמוד ואז כבר בטלה עקירה ראשונה וכשיחזור וילך הרי עקר בשבת וכשיחזור ויעמוד הרי עשה הנחה ג"כ בשבת והייב אבל כיון שלא התירו אלא שירוצו יש לו היכר שאסור לו לעמוד וכשיגיע לביתו לא יעמוד אפי' רגע אחד אלא יחזור אחריו לחצרו וישליכנו דרך אחריו לחצרו או לביתו והוי הנחה שלא כדרכה ודוקא בדבר שהוא משא כהבילה ואין דרך לרוץ בהבילה וא"כ הריצה הוא היכר אבל אם יש אצלו כים מעות וכיוצא בו דבר קל שדרך לרוץ בהם ואם כן אין הריצה היכר ומכל מקום בשעת הדחק אף בזה יש להתיר ע"י ריצה (ס' רס"ו):

(ב) ואמנם יותר טוב כשיש אצלו דבר קל שיתן הכיס להבירו וילך בו פחות מד' אמות ויחזור הוא ויטול ממנו וילך פחות מד' אמות וכן עד שמגיע לביתו ואז יזקנה מאחוריו כמו שכתבנו ואם הוא יחידי יכול ג"כ להוליך אותו תמיד פחות פחות מד' אמות ובלבד שיניח הכיס על הקרקע או שישב בכל פחות מד' דעמידה לא חשיבא הנחה כיון שהכל בהליכה אחת אם לא כשצריך לפוש ולנזח דאז העמידה חשיבא הנחה דאף על גב דבלא החשיך בדרך לא התירו לטלטל בענין זה כשהוא יחידי דשמא יטעה ויעביר ד"א מ"מ כיון שאדם בהול על ממנו ואם לא נתיר לו יבוא לידי חילול שבת לכן התירו בענין זה וכן אם מצא כתבי קדש שמונחין בבזון וא"א לו לשמרם עד הלילה מותר להביאן ע"י טלטול פחות פחות מד' אמות (ס' ע"א) אבל לטלטל ע"י בני אדם בטלטול פחות פחות מד' אמות מותר לכל דבר הצורך ואפילו מקום רחוק ובלבד שלא יוציא החפץ הוצא מתהום שלו (ס' ע"ט):

(ג) שאר דינים הנוהגים למי שהחשיך בדרך כשיש עמו עגלה יתבאר בכלל נ"ח:

(ד) שכתב ביסו עליו והוציאו בשבת אם הוא במקום המשתמר אסור להביאו לביתו ע"י התירים הנזכרים דדוקא במי שהחשיך התירו ואם מתירא שיגנבו שם גם בזה מותר להוליכו פחות פחות מד' אמות ומתירא שירגישו ליסטים בזה מותר לרוץ. ונ"ל דמותר לומר לנכרי שישמרנו ויבין מעצמו ויביאנו לביתו. ונ"ל עוד דמותר לומר לנכרי שיביאנו לביתו כיון דסוגי דעלמא כדעת הפוסקים דבמה"ז אין לנו רה"ר והוי שבות דשבות במקום פסידא (ס' רס"ו) ונ"ל דיותר טוב לומר לנכרי לטלטל ע"י התירים דלעיל:

(ה) היה בדרך ויש לו מעות בכיסו אם יכול להפקידן או להצניען אסור להחזיקן בכסוי דהרי הם מוקצים ואם מתירא שמא יגלוהו ממנו יתפרנו בבגדיו וישב בביתו ולא יצא בהם הוצא לעירוב דאע"ג דהוי הוצאה כלאחר יד מ"מ מדרבנן אסור ואם ירא שמכה שלא יצא כל היום ירגישו בני הבית שיש לו מעות ויגזלו מותר לצאת בהם כיון שאין כאן איסור דאורייתא דאין דרך הוצאה בכך לתפרם ואם לא נתיר לו בכך יבוא לידי איסור דאורייתא ויוציא כדרכו ובמקום פסידא התירו (ס' ע"א) סע"ל א) אבל צרורין בכיסו בבגדו לא מהני כדלעיל כלל נ"ב ס' ה':

(ו) ואם מהפשינן אחר מעותיו לגולם נ"ל דמותר להוציאן למבואות שלנו שאין לנו רה"ר אפילו בידים אפילו אינן תפורין בין מעות או סחורותיו אם א"א ע"י נכרי דאם לא נתיר לו יבוא להפור גומות להשמין (א"ר נ"ט מ"ט) (וכן א"כ היו המעו' ב"ק ופ"ו ק"ט) למעלה מותר למתוך העק ולטול המעות אבל לא יתיר הקשר (א"ר נ"ט מ"ט) ס"ט ס"טן ע"ל(ד) ואם אפשר שלא יעשה עקירה והנחה כגון שאחד יעמוד בפנים

חיי אדם כלל נר נה הלכות שבת

וחבירו מבחין יקח ממנו רק שיזהר שזה שמוציא לא יניח ליד חבירו ואח"כ ילך גם הוא לחוץ ויקח מיד חבירו וישלטלו כך פחות פחות מד"א כדלעיל סימן ב' או שיוקנו לחוץ דרך כתיפו מאחוריו והוי הוצאה כלאחר יד (סג):

(ז) וכן אם הסחורה בתיבה וכיוצא בו או יוציא מקצתה לרה"ר ולא יוציאנה כולה אלא תהיה עדיין מקצתה בפנים דאינו חייב עד שיוציא כולו בבת אחת ואז לאחר שנחה מעט כך יחזור ויוציא כולה ובלבד שלא יגרר אלא תמיד תננה מעט. ואם אפשר שאיש אחר יוציא קצה ה"ב טוב יותר כדלעיל כלל נ"ב:

(ח) או אם אפשר שיקשור ברגליו או שיניח החפץ בסנדלו דכ"ו פטור והתירו במקום פחד פתאום במקום שיש לחוש שיבוא לידי איסור דאורייתא דאדם בהול על ממנו:

(ט) ונ"ל דאף שכתבתי דטוב יותר לעשות ע"י ב' אנשים דוקא מי ששייך למעותיו כגון בניו ושותפו או שיש גם לחבירו מעות וסחורה ואם זה לא יסייע לזה אף זה לא יסייע לזה ומשרתיו נ"ל דגם הם חשובים כבני ביתו שגם הם בהולים כידוע אבל מי שאינו שייך כלל לזה אעפ"י שמוותר למלטל מוקצה בשביל חבירו להציל אבל לא נתיר לו הוצאה אפילו באיסור דרבנן כדלעיל (כלל מ"ה):

(י) וכ"ז דוקא בממונו שכבר הוא בידו דאדם בהול לאבד ממנו אבל אם מצא מעות ושאר דברים המוקצים אסור להגביהן ואפילו לומר לנכרי דזה לא נקרא פסידא. ואשרי הגבר אשר יבטח בה' לכוף יצרו לעזוב בשביל מצות ה' (מכה"ל):

כלל נה. דין טלטול בספינה ובהב"ס (סי' ע"ה).

(א) ההולך בספינה אם אין מהיצות הספינה גבוה י"ט מותר למלאות מן הנהר דגם הספינה הוי כרמלית כיון שאין בגבהו י"ט ומותר לטלטל מרמלית לרמלית. ואם הספינה גבוה י"ט ומשוקעת במים עד שלא נשאר משפת המים עד שפת הספינה י"ט אסור למלאות שהרי מוציא מרמלית לרה"י וכן אסור לזרוק שום דבר מהספינה למים אבל מותר לשפוך מים או מה שהוא רוצה לזרוק על שפת הספינה וממילא נופל למים דכיון דאין זורק להדיא למים ורק מכהו בא לא גזרו בזה כיון שנחין בתוך כך על שפת הספינה או צדדי הספינה אבל למלאות מים שא"א בדרך זה אסור וא"כ יעשה דף ד' על ד' ויעשה בו נקב וממלא דרך הנקב והקילו חכמים בזה דאמרינן גוד אחית דהיינו כאלו מהחוד ירדו מהיצות מכל צדדי הדף למים והוי כאלו היו מהיצות עד המים וזה לא הקילו רק בספינה שא"א לעשות שם תקונים כמו בביתו וכן אם אינו רוצה לזרוק על דופני הספינה יזרוק דרך הנקב. ואם משפת המים עד שפת הספינה נשאר י"ט וא"כ כשהוא ממלא ע"כ צריך להגביה קצת למעלה מדופני הספינה וא"כ הוא מטלטל מרמלית לרה"י או איפכא דרך מקום פטור לפיכך הקילו חכמים שיוציא ז"ו כל שהוא חוץ לספינה משום היכר בעלמא ומותר אפילו למלאות (סימן ע"ה) ואפילו לדעת האוסרין להחליף ברשויות דרבנן דרך מקום פטור (כדלעיל כלל כ"ג סימן א') הכא כיון שיש היכר מותר:

(ב) ב' ספינות של אדם אחד או אפילו של ב' בני אדם וערבו יחד כדון ע"ה וסמוכים זה לזה בפחות מד' טפחים וגם קשורים בענין שאין לחוש שמא ינודו זה מזה מותר לטלטל מזה לזה אפילו אם אין משפת המים לראש הספינה י"ט אבל אם יש ביניהם ד"ט שהוא שיעור כרמלית (עיין נסיון ע"ז) אפילו הם של אדם אחד אסור לטלטל מזה לזה אם יש ממים לראש הספינה בפחו"מ טפח' וכן אם אינם קשורים דחיישינן שמא ינודו ויתרחקו אבל למעלה מ"ט מותר לטלטל אפילו על ידי הושטתו ואפילו כשעומדות זה אחר זה דאע"ג דמרה"י לרה"י דרך רה"ר על ידי הושטתו חייב (כדלעיל כלל כ"ג) הכא שאין ביניהם אלא כרמלית מותר כיון שמטלטל למעלה מ"ט שהוא אויר מקום פטור ואפי' אינן קשורים ואם לא ערבו יחד תליא בפלוגתא דלעיל אם מותר להחליף ברשויות דרבנן דרך מקום

קין חיי אדם כלל נה נו הלכות שבת

מקום פטור (נזוה א"ל לזדוק כמז"כ מוס' ק"א ע"ב ד"ה פזיטא דאפי' בשל ארס א' לעולם נציין קפירות דאל"כ קייסינן עמא יתרחקו יותר מד"ט ויהיה כרמלית מפסיק ניכיהס) (סג) :

(ג) הולכי ספינות כשרוצים לעשות צרכיהם ישבו במקום המשוטה דשם אינה גבוה י"ט ודינה ככרמלית ומוציא מכרמלית לכרמלית (סג) :

(ד) וכן בית הכסא הכולט ותלוי באויר והצואה נופלת למים או להפירה להוץ לעיר ויש בה יותר מבית סאתים והוא שיעור מקום שארכו ורחבו ע' אמה וב' שלישים על ע' אמה וב' שלישים בין שהוא מרובע או ארוך וקצר רק שהוא לפי חשבון זה ואז הוא ככרמלית וא"כ אם יפנה שם מוציא מרה"י לכרמלית יתקן בענין שיעמיד דף או קנה פהות מג"ט סמוך לנקב והוי כלבוד לנקב והוי כהורי רה"י בכדי שתפול הצואה עליו קודם שיפול למטה או כשבהכ"ס עשוי כך שהצואה נופל על דופניו קודם שיפול למטה מותר ואע"ג דמכהו נפל לכרמלית לא גזרו בזה רבנן (סג) :

(ה) וממעם זה נהגו לשפוך שופכין בהצר אפילו הרבה ואפי' החצר קטן מאוד אעפ"י שיוציאין דרך נקב לרה"ר כיון דרה"ר שלנו יש לו דין כרמלית והוי כהו ככרמלית כיון שנהיין מקודם בהצר ובלא"ה גם כן מותר כיון שאינו מכויין לכך שיצאן ויכולין לבלוע בהצר ואע"ג דיש אוסרין אפילו ברה"ר שלנו מ"מ סומכין על המקילין (סי' שכ"ו ונט"ו ס"ק ה') והרוצה להחמיר על עצמו אם יש בהצר ד' אמות על ד"א שהוא שיעור שמחזקת סאתים מים שאדם עשוי להשתמש בכל יום שיבלע בתוכו אפילו אינו מרובע אלא ארוך וקטן כגון שארכו שמונה אמות ורחבו ב' אמות או אפילו קטן אלא שהוא ימות הגשמים שאין אדם מקפיד על לכלוך חצירו ואינו מתכוין שיצאו להוץ מותר לשפוך בו כל מה שירצה אבל בהצר קטן ובמות החמה צריך לעשות גומא שתהא חללה מחזקת סאתים דהיינו חצי אמה על חצי אמה ברום ג' חומשי אמה בין אם יעשנה בפנים בהצר או בהוץ אלא שמבהוץ צריך לכסות בנסרים כדי שתהא מקום פטור דאל"כ בטלה לרה"ר ואם עמוק הוי כרמלית אבל כשהיא מכוסה ופיה ברה"י הוי הורי רה"י ופילו המים מידו למקום פטור ואז יכול לשפוך בו כל מה שירצה אפי' נתמלאה מע"ש שזפך לתוכה כיון שעשה כתיקון חכמים (סג נג"ט) :

(ו) בהכ"ס שהוא בין ב' בתים שלא עירבו דינו ככרמלית ואסור לפנות שם עד שיעשה כתיקון הנזכר (נס' ל') :

(ז) וכ"ז לכתחילה אבל כשנשבר התיקון בשבת או ששכחו ולא עירבו הבתים או שלא היה לו באפשר לעשות תיקון הנזכר מותר לו לפנות שם דגדול כבוד הבריות והתירו חכמים לעשות איסור דרבנן משום כבוד הבריות שלא יתבזו (שכ"ה) :

(ח) ונ"ל להקל גם כן באם יששכח ולא הכין מע"ש דבר לקנה בו או שהכין ונטלו משם או במקום שאף שיבין יקוהו אחרים מותר להוציא מרה"י לכרמלית כפי מה שצריך לקנה ובלבד שלא יוציא אפילו לרה"ר שלנו דיש אוסרין אפילו לכרמלית :

(ט) ואם הוא יכול להזמין לו מאתמול בענין שימצאנו בשבת או שלא עשה לכתחילה תיקון במקום שאפשר לעשות אסור (כ' תמל"ג נס' ע"ב וסי' שכ"ה) . ושאר דינים הנוהגים בהולכי ספינה מבואר לעיל כלל ד' [ולקמן] כלל ע"ו :

כלל נו. דין דברים שאסור לצאת [בהם] בשבת (סי' ע"ה) :

(א) כתיב אל יצא איש ממקומו ביום השבת וקבלו הז"ל הפירוש מפי משה רבינו ע"ה שר"ל שאל יוציא דבר מרשות לרשות והיינו דוקא מה שהוא בדרך משא שנושא אותו אבל מלבושיו לא נקרא משא וה"ה לכל התכשיטין שדרך האדם לישא אותם בדרך מלבוש מותרין דבטלוי לגוף והזיל גזרו על מקצת תכשיטין שראו בחכמתן שדרך בני אדם להסירן ולהראות להבריהם או מה שהוא נוח ליפול

היו אדם כלל נו הלכות שבת

ליפול מעליו וחששו שמא יעבירם בידו שלא בדרך מלבוש ד"א ברה"ר או שיכניסם לרה"י ולכן אסרו לצאת בהם (ט"ז):

(ב) ואמנם עכשיו שאין דרך להסיר ולהראות וגם שאין שומעין ההמון לקול מוכיחיהם וגם שאין לנו רה"ר גמור בזה הזמן ולכן הסכימו הפוסקים שלא למהות למי שירצה לצאת בתכשיטין בין איש ובין אשה רק שיהיה דרך מלבוש וגם שלא יוציאו יותר ממה שצריך להם. ואמנם תכשיט כמחטין וכיוצא בהם שבדברים אלו בוודאי ישמעו ולא יצאו במחטין רק מה שצריכין להעמיד קשוריהם אבל לא מה שתחוב בבגדיהם כמו בחול ומכ"ש שלא ישאו בבגדיהם (טאטען אהר) שאין זה דרך מלבוש (סז):

(ג) יש מקומות שנוהגים שעושיין מפתח של כסף לסגור הבית ותולין הנשים אותן על צואריהם לתכשיט ומה טען ועושיין תיק (לנרילין) שקורין (ספאקולין) וזה אסור שהרי (הנרילין) הם משא, ולשאת (הנרילין) על ההוסיס במקום שאין עירוב אסור דילמא נפיל ודומה ממש להיגר בס"י ו' (סז):

(ד) כל דבר שהוא מלבוש לאחד אף על פי שאין דרך בני אדם ללבוש כגון הבגדים הקשים נשקים וכיוצא בו שהרועים לובשים אותן מפני הגשמים מותר לכל אדם ללבושן אפילו בלא גשמים אבל דבר שאין שום אדם לובשו כגון תיבה וקופה ומהצלת אסור להוציא אפילו דרך מלבוש (סעיף כ"ח) וכן לבדים הקשים (סעיף ל"ח) וכן מה שהוא מלבוש לאיש אסור לאשה לצאת בו ומה שהוא מלבוש לאשה אסור לאיש דנשים עם בפני עצמן וכן מה שהוא תכשיט לאיש אסור לאשה וכן להיפך. לפיכך המוצא תפילין בשבת בבזיון במקום שאין משתמרין מכניסין זוג זוג דרך מלבוש עד שיכניס כלם אבל אשה אסורה להכניסן שאין זה מלבוש גמור רק שהוא תכשיט לאיש ולכן אשה שיצאה בטלית מצוייצת הייבת אבל דבר שהוא מלבוש גמור לאיש מותר גם לאשה (סעיף ק"ב נח"א) ומה שהוא מלבוש לעניים מותר אף לעשירים ולכן מותר לאשה להתעטף בהתיכת בגד פשתים דרך מלבוש דהיינו שמכסה ראשה ורובה דהוי לעניים אבל על הצעקה לבד להציל מטינוף הגשמים אסור אבל אם כוונתה להציל שלא יצער אותה הגשמים אעפ"י שניצלת ע"ז גם מטינוף מותר. ונ"ל דאיש אסור לכסות הכובע עם (פאטענילע) אבל מותר לתת כובע בראשו להציל מטינוף הגשמים:

(ה) הנשים הקושרות התי' בגד שלא תתלכלך בדם גדותה אסור דאינה אלא להציל מטינוף ואסור אם אינה דרך מלבוש אבל מה שקושרות כדי שלא תפול הדם על בשרה ותכאוב לה מותר. וכן במוך הקשור ומהודק באזנה ובפלאפל וגרגיר מלח ובכל בושם שנתנה לפיה בע"ש ואם נפל אפילו ע"ג כלי לא תהויר דמהוי כמכוין להוציא (ט"ז). ויוצאה באבן תקומה דהיינן אבן ידוע שלא תפיל את הולד כתב הט"ז שהוא מה שקורין (טעערין סז) וכן במשקל ששקלו כנגדו ואפילו לא נתעביה עדיין:

(ו) ההיגר או הולך שעמד מחליו שא"א לו כלל לילך בלא מקל מותר לילך במקל בידו אבל אם אפשר לילך בלא מקל רק שהוא להשען עליו שילך יותר בטוב אסור. וכ"ז במקום שאין עירוב אבל במקום שיש עירוב מותר אם הוא צורך קצת אבל בלא צורך כלל איכא זילותא דשבת (סז):

(ז) מי שאסור בכבלים הוי אצלו מלבוש ומותר לצאת בו (סז):

(ח) מי שיש לו מכה בידו או בשאר הגוף ונתן עליו רטיה מע"ש מותר לצאת בו וכן מותר לכרוך על הרטיה סמרטוטין להחזיר שלא יפול וקושרו ומתירו ברה"ר ואם נפל הרטיה ממנו אסור להחזיר כדלקמן כלל ס"ט סימן ט' אבל אסור לכרוך על הרטיה דבר שהוא חשוב אצלו כמו שעושיין שבוכרין (פאטענילע) וכיוצא בו על הרטיה שכיון שהוא דבר חשוב לא בטיל לגבי רטיה מע"ש סמרטוטין שאינו חשוב בטל לגבי רטיה. י"א דמותר לכרוך על המכה דבר שאינו מרפא אפילו אם כורך רק כדי שלא ישרטו בגדיו המכה דבטל לגבי המכה ואפי' התך באצבעו בשבת ולא היה עליו מע"ש. ודוקא דבר שאינו חשוב אבל דבר חשוב כמו

חיי אדם כלל נו הלכות שבת קיד

(פאסטילע) נ"ל דלכ"ע אסור דלא בטיל לגבי מכה והוי משאוי ויש אוסרין אם אינו בא אלא להגן שלא ישרוש (ס):

(ט) מותר לצאת בטלית ודוקא כשמתעטף בו דרך מלבוש אבל אם מקפלו כן סביב צוארו כיון שאין זה דרך מלבוש במדינתנו אסור (ס):

(י) מותר להגביה קצת בגדיו כשיש רפש וטיט שלא יתלכלך בגדיו אבל הגביה לגמרי אסור. ולכן במקום שאין עירוב אסור לקפל הטלית ולהניח על כתפו והיוצא בטלית מקופלת חייב אלא יתעטף בו גופו ואף שיגביה קצת מותר (ס):

(יא) במדינות שנהגין להגור בשני הגגות זע"ז שקורין (לוטער גארטל) כדי שיהיה נראה שהגור בחגור עב להתנאות אפשר דאין למהות אבל הנוהגים כשצריכים ללכת לשוק וכורכין (הפאסטילע) על החגור זה אסור לכ"ע שנראה לכל שמערים היוצא (הפאסטילע) ואלו שכורכין (הפאסטילע) תחת הבגדים על המכנסים אפשר שיש להתיר דכיון דלפעמים כשהחוט המחבר ומהדק המכנסים רפוי קושרין אותו לפי שעה אף (נפאסטילע) וא"כ לא יחשדו אותו שכוונתו להעריי ולהוציאו ומ"מ גם בזה אני חוכך מאוד דכיון דאין דרך מלבוש בכך ואין דרך לחגורו כלל וא"כ אסור להוציאו ואותן הכורכין (נפאסטילע) סביב צוארן במדינות שאין מנהג לכרוך סביב הצואר נ"ל דאין זה דרך מלבוש ומ"מ כיון שלפעמים כורכין בשביל הקור אפשר שאין למהות אם כורכין אותו בדרך מלבוש. אבל מה שכורכין פעם א' והקצוות תלוים למטה נ"ל דאיסור גמור הוא אך בכ"ז כיון שידוע שאין שומעין ונעשה להם כהיתר מוטב שיהיו שוגגין ועכ"פ יודיעו להם שיכרכו סביב הצואר בדרך מלבוש או על המכנסים תחת בגדיו אבל על החגורה אין ספק שאסור:

(יב) ראוי לירא שמים להחמיר שלא לילך (נהלטהען) שמא יצטרך למשמש בגופו וישא אותם בידיו ויש מחמירין גם (נארנל) (נל"א סוף) שתוהב בו ב' ידיו ויש מתירין בזה משום שכשיצטרך ישאר על יד השניה:

(יג) היוצא בטלית שיש בו ציצית א' או ב' פסולים חייב שהציצית אין נוי לבגד ולא צריך לבגד אלא כל זמן שכולן כשירין כיון שמצותו בכך ואסור ללבוש הבגד בלא הציצית אז הם צורך הבגד משא"כ כשאין כשירים דאז אף אותן שלא נפסלו מ"מ הם פסולים דהא אסור ללבוש אם לא שיש בו ד' ציצית. ואע"ג שהציצית הם רק חוטין בעלמא ולא חשובין כלל ואם לא מחמת מצותן לא איכפת לאדם אם נפסקו או לא וא"כ מהראוי שיהיו בטלים לבגד מ"מ כיון דדעתו של אדם לתקן ציצית שנפסל ולהשלים עליהם ונמצא שהן חשובין אצלו ולכן אינם בטלים לבגד ולכן חייב:

(יד) ולכן צריך אדם לזהר כשנפסק לו רצועה מרצועות בגדיו שקושר ב' הצדדים ומצד א' נשאר הרצועה וכן זוג קרסים שנפסק קרם א' אפילו שהן משיחה או חוט ברזל בעלמא ואין חשוב כלל אצלו הרצועה והקרם מ"מ אסור לצאת באותו בגד כיון שדעתו להשלים ולתקן צד שנפסק וזה ישאר במקומו וא"כ הוא חשוב אצלו ואינו בטל לבגד ואם הרצועה הוא ממשי וכיוצא בו שהוא דבר חשוב אפילו אין דעתו להשלים מ"מ אסור לצאת בו כיון שחשוב אינו בטל ואם אינו חשוב כגון משיחה וקרם בעלמא וגם אין דעתו להשלים עליהם אזי בטל לגבי הבגד ומותר לצאת בו:

(טו) כל דבר המחובר לכסות ודרכו להיות מחובר בו בטל לגבי בגד ומותר לצאת בו כגון הכיסין התלוים בו אבל אם חיבר שם דבר שאין דרכו בכך אסור ובמקום שגורו שכל יהודי ישא תיבת בגד (געל) וכדומה מותר לצאת בו ואפילו אינו תפור בן רק מחובר קצת, ולכן אותן (הקאפעט) שקורין (קאפטור) שהוא כמו כים ותלוי בבגד מאחוריו לכסות בו הראש בשעת הגשמים מותר לצאת בו אבל אם יתפור בבגד (פאסטילע) וכיוצא בו נ"ל דאסור דדוקא במדינות ובזמן הש"ע שהיה דרכן בכך היה מועיל כשתפרו אבל בזמננו שידוע שאין אהר שיתפור (פאסטילע) בבגד ואינו שייך כלל לבגד אסור אפילו הוא תפור. וניל דכל דבר

חיי אדם כלל נו נו הלכות שבת

שדרכו בכך אפי' רק קשור בו בקשר של קיימא אעפ"י שאינו תפור מותר וכ"ד שאין דרכו בכך אפי' תפור אסור ולכן לא מהני מה שקושרין (פאפטזיילע) בחגורה (והפאפטזיילע) תלוי בצדו כיון שאין שייכות לחגורה עם (הפאפטזיילע) לא שייך לומר דבטל (הפאפטזיילע) לגבי החגורה ואפי' תפירה לא מהני כיון דאין דרכו בכך אבל אם קשרו וחוגר בו סביב הגוף מותר דהוי כחגורה ארוכה כן נ"ל בדינים אלו דהכל לפי הזמן והאחרונים כתבו דקשר של קיימא לא מהני אלא דוקא תפירה וצ"ע (ועיין בש"ג סס"ג המרכיזי 77 ע"ט ע"א סי' ה') :

כלל גז . דין שכיחה בהמתו (סי' ט"ה) :

(א) כתיב למען ינוח שורך וחמורך כו' (המ"ס' ריש פ' צמה צהמה כתבו ע"ש) צמה צהמה אינו אלא עשה למען ינוח ולא לל"ת כל מלאכה כו' קאי על מקור וכ"כ הרמב"ם ס"ק אכל הר"ן פ"ק דע"ז וריב"ש סי' כ"ד וכ"כ הכ"מ משמע דגם עשיית צהמתו הוא בלאו אלא ללכ"ע אין לוקין וכ"כ הלבוש שהוא לאו וצמס השיגו בא"ר וכ"כ רש"י פ"ק דע"ז 77 ט"ו ד"ה גורה צהליא) הרי התורה הזהירה שגם בהמת ישראל תנוח בשבת ולא בהמה בלבד אלא אפי' עופות וכל בעלי חיים ולכן אסור להניח לבהמתו שתצא בדבר שאינה לה לשמירה דהוי משא וכן בדבר שאינה אלא לנוי אסור אבל בדבר שצריכה לשמירתה הוי כמלבוש לאדם ומותר לצאת בה :

(ב) לפיכך אסור להניח הסוס לצאת באוכף שעלי' שקורין (אטעל) ולא באותו שקורין (מאמעט) ולא עוד אלא אסור אפי' להניח עליו האוכף (והמאמעט) אפילו בחצירו שנראה כאלו רוצה להטעין עליו משא וכן אסור ליטול ממנו האוכף בשבת שהוא מורה שלא לצורך אך אם יודע שבעל העגלה לא יציית מוטב שלא ימחה בידו מוטב שיהיו שוגגין וכו' וטוב לעשות ע"י נכרי :

(ג) מותר הסוס לצאת ברסן שקורין (לויס) או במה שקורין (אנרעץ) אבל בשניהם אסור דדי לה בא' ואף שהחבל ארוך מותר לכוך סביב צוארה דמשתמרת בזה שאם תברח יתפסנה בחבל אבל שור ופרה שאינן צריכין שימור אסורים לצאת בחבל סביב צוארם ואם טבעו לברוח וצריך לשמירה מותר :

(ד) אם רואה שהקור מזיק לסוס מותר ליתן עליו בגד להחמו ובלבד שלא ישען עליו דהוי משתמש בבעלי חיים, וכן מותר לפרוק המשא מן הבהמה משום צער בעלי חיים ובלבד שלא ישען עליה ואם המשא מוקצה מכניס ראשו תחת המשא ומסלק לצד אחד והוא נופל מאיליו משום צער בעלי חיים :

(ה) מותר לצאת באגד ושאר דברים שמונח על המכה :

(ו) אסור לצאת בזוג שקשור ברסן ואפי' בהצר אסור אם לא סקק הענבל ומשמיע קול :

(ז) מותר למשוך הסוס בחבל שברסן ובלבד שלא יצא החבל למטה מידו טפח שנראה שנושא חבל וגם שלא יתלה החבל שבין הרסן ובין ידו עד למטה לטפח מן הארץ אלא יכרוך אותו סביב צוארו :

(ח) אין התרנגולים יוצאין ברצועות שקושרין ברגליהן לסימן או שלא תשבר כלים ונ"ל דאם קושרין רגליה כדי שלא תוכל לברוח, וכן סוסים שרועין בשדה וקושרין ב' רגליו יחד כדי שלא יוכל לברוח מותר דבל מה שעושה לשמירה הוי לה כמו מלבוש ובלבד שלא יקשור עקוד או רגול עקוד דהיינו שיקשור יד עם רגל ורגול היינו שקושר או מרגליה כלפי מעלה שלא תלך רק על ג' שזה צער גדול לבהמה כן נ"ל (מדמכ"ל) לא עקוד ולא רגול דוקא וכן בתרנגולים שכ' הפוסקים שהוא לסימן או שלא לשנור הכלים משמע אכל צביל שלא תנרק מותר) :

(ט) מה שקושרין פי העגל והעזים כדי שלא תינק אסור לצאת בו :

(י) מי שיש לו משרת נכרי ורוכב על הבהמה בשעה שמולך להשקותו א"צ למחות ובלבד שלא יתן בגדים עליה אבל הרכיבה לא הוי משא דאדם נושא את

עצמו

קמו חיי אדם כלל נו נח הלכות שבת

עצמו ואינו אסור לישראל אלא משום שמא יחתוך זמורה או משום צער בעלי חיים וכיון שעושה זאת להשקותה והוא נכרי מותר :

(יא) אין מוזהר על תחום בהמתו לפיכך אם היתה חוץ לתחום שלה קורא לה והיא באה אבל אסור להביאה בידו דאין לה אלא די אמות :

(יב) מותר למסור בהמתו לרועה אף אם יוציא חוץ לתחום אבל בשבת אסור למסור לו ע"מ שיוליכנה חוץ לתחום אבל בסתם מותר ואם מוליכין שוורים למקום אחר למכור אסור למסור להם בשבת והוי כמתנה עמו להוליך חוץ לתחום אבל נתנו לו מע"ש מותר אפי' אם יוליכנה חוץ לשלש פרסאות :

(יג) אסור להשכיר או להשאיל בהמתו לנכרי אם יודע שיעשה בה מלאכה בשבת אפי' אם מתנה עמו שתנוה בשבת כי אין הנכרי נאמן על זה כיון שהיא שכורה או שאולה אצלו לא מרתת הנכרי משא"כ במוסר לרועה בסימן י"ב דהרועה מרתת לעשות בה מלאכה אבל יכול להשכיר או להשאיל ולהתנות שיחזירנה לו קודם שבת (ס"י רמ"א) :

(יד) אם התנה עמו להחזירה קודם שבת ועכבה בשבת יפקירה אף בינו לבין עצמו קודם השבת דבדיעבד אוקמי אדאורייתא דהפקר בינו לבין עצמו הוי הפקר ויש מתירין להשכיר על איזה ימים כדי שתהיה גם שבת בהבלעה על ידי שיפקיר בפני שלשה בני אדם דכיון שהדבר מעורסם אין כאן חשד כיון שהכל יודעין שהפקיר (מ"א נ"ט נ"א) ומ"מ בעינן יחזיר בכ"ז בין בשכירות ובין בשאלה (ס"ז) :

(טו) אם ישראל שכר בהמה מנכרי מצווה ג"כ על שביתתו דשכירות הוא ספק אם קניא או לא ומ"מ מותר אז להשכירה לנכרי מ"מ דדוקא שישכר הבהמה אבל אם שכר נכרי שיוליך לו משא למקום פלוני אם כן לא שכר הבהמות שהרי הנכרי חייב במוזנות ובאחריות ולא שכר דוקא בהמה זו אם כן פשיטא דאינו מצווה כלל על שביתתו (ס"ז) :

(טז) אין רוכבין ע"ג בהמה דגזרינן שמא יחתוך ענף מן אילן להכותה ואם עלה ירד דמפני צער בהמה לא קנסינן (ע"ה) וגם בלא"ה יש בו איסור שביתת בהמה דכתיב למען ינוח :

כלל נח. דין מחמר ודין מי שחשבה לו בדרך ויש לו בהמה וחפצים
(ס"י רס"א) :

(א) כתיב לא תעשה מלאכה אתה ובהמתך. וקבלו חז"ל דר"ל מלאכה שנגעשה בשותפות על ידי אדם ובהמה דהיינו שמחמר אחר הבהמה ומנהיגה על ידי קולו וכיוצא בו ואין הילוך בין אם היא בהמת ישראל או אפי' בהמת נכרי אף על פי שאינו מצווה על שביתתה מ"מ לאו דמחמר שייך גם בה לפיכך מי שכא בדרך וחשבה לו ע"ש אם הסוסים של נכרי וגם בעל העגלה נכרי יורד מהעגלה ויניח כל החפצים מעליו בעגלה. ויזהר שלא יגעור בבהמה שתלך מקולו או שאר דברים שמחמתו הולך הבהמה כדי שלא יעבור על לאו דמחמר :

(ב) ואם בהמות של ישראל או שכר הבהמות מנכרי דשכירות קניא לחומרא וחשבה לו ירד מן העגלה. ואם יש שם נכרי המנהיג הבהמות יפקירה כדי שלא יעבור על שביתת בהמתו דאע"ג דבביתו אין לסמוך על ההפקר ועכ"פ מדרבנן אסור בחשבה לו התירו לו אפי' לכתחלה :

(ג) ודוקא שהנכרי אינו מושכר לו כלל או שמושכר לו רק להנהיג הסוסים דאז אין הישראל מרויח כ"כ שאף שהנכרי לא יסע עם הסוסים בשבת לא יצטרך לעשות בו מלאכה אחרת ושרי (לדעת רמב"ם לעיל כלל ג' ס"ו ה') אבל כשהנכרי הוא שכירו לכל המלאכות לא מהני אם מוכרו לו שהרי אסור לעשות מלאכה בשביל הישראל אלא אי"כ מכר לו גם הסחורה והעגלה או שיבטל השכירות מהנכרי ג"כ (נמ"א סכ"י רמ"א) :

(ד) ואף לאחר שעשה כל היתרים הללו שמכר הכל לנכרי או הפקיר צריך לזהר

היי אדם כלל נח נט הלכות שבת

ליזהר מאוד שלא יתנו לנכרי שום דבר מהחפצים שלקחו מן העגלה בע"ש כיון שחזרו וזכו בהם ואסור ליתן לנכרי בשבת ואפי' אם ימכרו הכל גם החפצים ויחזור הנכרי וישאל החפצים לישראל הא אפי' חפצים של נכרי אסור ליתן לו להוציאם ומכ"ש שיש כאן משום מראית עין שהכל יודעין שהם חפצים של ישראל ולכן לא מהני שום תקנה אלא שימסרו הכל לנכרי מע"ש ויבטל השכירות מן הנכרי שלא יהיה עוד שכירו וימכרו הסוסים לנכרי :

(ה) צריך ליזהר שתהיה המכירה עפ"י ד"ת דהיינו הסוסים במשיכה ולפחות במסירה . ומשיכה דוקא בחצר של שניהם . ואם נתן בעל אכסניא רשות לשניהם להשתמש שם הוי כחצר של שניהם . ומסירה אינו קונה שם אלא דוקא ברי"ה כמבואר (נ"ס ס"י קל"ז קל"ח) וגם יתן לו הנכרי כסף כמבואר (נ"י"ד ס"י ז"כ) די"א דמשיכה אינו קונה בנכרי וי"א דכסף אינו קונה ולכן צריך שניהם ויהיה מתנה עמו שמקנה לו בכסף זה שנותן לו (לוי"ף ג"א) . ויזהר שיפסוק דמים של כל סוס וסוס דבלא פיסוק דמים אינו נקנה לו לא כמו שעושיין ההמון שאומרים לנכרי אני מוכר לך הסוסים דזה אינו קנין כלל אלא צריך לפסוק דמים של כל אחד ואחד לבדו ויתן לו (לוי"ף ג"א) והשאר יקוף עליו במלוה וגם לא יתנה עמו שמוכר לו לשבת לבד אלא מכירה חלוטה ולא יסמוך אדם על מכירה אם לא על ידי מורה הוראה שיכתוב לו שטר מכירה כד"ן ולכן ג"ל דכיון דבזמ"ז שאין שומעים לקול המורים ואם לא נתיר להם בדרך היתר יעשו בדרך אסור ורוב הסוחרים ובפרט בעלי העגלות אינה ב"ת להיות בקי בדינים לכן יותר טוב להורות להם שיפקירו הבהמות ויפקירו בפני שלשה בני אדם מע"ש ויתנו שאפי' כשיקח בידו בליל שבת אינו רוצה לזכות בו עוד אלא שיהיה הכל של נכרי ויזהרו שלא יקחו מן העגלה מה שדעתם שיקח הנכרי בשבת אלא כל מה שלקחו מן העגלה ישאר בידם עד מוצאי שבת ואף שכ"ז הוא דחוק ורחוק ובקושי גדול כיון שאין שומעין מוטב שיעשו בדרך היתר מה דאפשר ובדבר קל ישמעו לקול המורים . ונ"ל עוד לעשות תקנה שיצטרך הבע"ג ליקח בכל ע"ש כתוב וחתום משלשה בני אדם שהפקיר בפניהם כדי שיזכור להפקיר :

(ו) ודע דמי שחשכה לו והעגלה באה בשבת אם באה בשבת מחוץ לתחום אסור למלטל הדברים שבעגלה חוץ לדי' אמות ואם יש בו אוכלין ומשקין אסורין לאותו שבת כד"ן דברים הבאים מחוץ לתחום בשביל ישראל כמו שנבאר בכלל ס"ג וכלל ע"ו וע"ח :

(ז) וכל הדיתרים הנ"ל לא שייך אם יהודי הוא מנהיג הסוסים שאם הוא מנהיג הסוסים לבד עובר משום מחמר ומכ"ש שאם הוא רוכב עובר גם על שבות דבריהם ולכן יש להזהירו שיניח כל הפציו בעגלה לאחר שהפקיר הכל וילך ברגליו אצל הסוסים ולא ישמיע קולו לגעור בסוסים ויותר טוב שיעמדו במקומם וישלחו למקום הסמוך ויביאו משם נכרי שיביא העגלות למלון ובזה יסולקו מכל המכשולים וכ"ש כשהוא בתוך התחום אבל למי שהחשיך חוץ לתחום אין לו היתר כלל אם לא במקום סכנה :

(ח) ודע דכל זה אם לאיזה סיבה נעשה לו עיכוב וקודש היום אבל אם במזיד מהלך בע"ש נקרא רשע וצריך כפרה וסליחה כד"ן מהלל שבת :

(ט) מי שחשכה לו והוא רוכב על החמור צריך לירד והרוכב חוץ לתחום עובר גם משום תחומין (ס"י רס"ו) :

כלל נ"ו . דינים הניהגים כבהמה בשבת (ס"י זכ"ז) :

(א) אע"ג דאסור לעשות רפואה לאדם בשבת כדלקמן כלל ס"ט דגורין משום שחיקת סממנים אבל בבהמה אינו בהול כ"כ ולא גורין ולכן מותר לעשות רפואה בשבת ולפיכך אם אכלה הבהמה הרבה מותר להריצה בחצר כדי שחתייגע וכן מותר להעמידה במים שתצטנן וכן מותר לסדך מכתה בשמן אם עדיין לא נתרפאה המכה אבל אסור לעשות בשביל בהמה שום מלאכה דאורייתא או

קטז חיי אדם כלל נטו ס הלכות שבת

דרבנן אפי' היא מתה אבל מותר לומר לנכרי להקין לה דם ולעשות לה שאר רפואות. ודוקא כשהיא חולה אבל להקין לסוס בכרי שתאכל יותר אסור (סימן ע"ג):

(ב) כבר כתבנו במלאכת מרקד שאין כוברים המאכל שנותן לבהמה בכברה והוא מלאכה דאורייתא אבל מותר ליטול בכברה ונותן לפניו אפי' שהמוץ נוסף מאיליו מותר כיון שאינו מכויז ואין עושה פעולה לזה בידים:

(ג) לא ימדוד השעורין לפני בהמתו אלא משער באומד הדעת:

(ד) דיני גיבול מורסין כתבתי במלאכת לש סי' א':

(ה) האגודה של תבן שקושרים בני' וגי' מקומות אם אינן קשר של קיימא מותר להתירו ולהניח לפני בהמה אבל אסור לשפשה בידים כדי שיהיה נוה לאכול דאסור להטריח בשביל בהמה מה שתאכל בלא"ה אבל מה שאי אפשר לה לאכול בלא"ה מותר:

(ו) אסור להתוך תבן דק דק שקורין (סילקע) ובל"א (האקסיל) ואפי' ע"י נכרי אסור ראוי כטוחן. וגי' דבריעבד אם עשה נכרי מותר ליתן לבהמה דאין בזה אלא איסור דרבנן דהא בלא"ה ראוי התבן למאכל בהמה (ועיין לעיל במלאכת טוחן כ"א סי' צ'):

(ז) מותר ליתן מזונות לפני בהמה ועופות שמוזנתן על האדם אבל אסור ליתן לפני דבורים ויונים שבשובך שאין מוזנתן עליו:

(ח) מותר להעמיד לבהמה על עשבים מהוברים כדי שתאכל מן המחובר דלא אסרה תורה שבידת בהמתו רק בדבר שיש לה צער ואדרבה בזה יש לה ניחא. אבל נכרי שתלש עשבים בשבת אסור להעמיד בהמתו אצל העשבים ממש דגורין שמא יטלטל בידיו ויתן לה אבל מותר לעמוד בפניה שלא תוכל לנטות ותצטרך לאכול מהם ואם ליקט בשביל ישראל או מילא מים עיין לקמן בדין אמירה לנכרי סימן ה':

(ט) אסור לגרוף האבוס אפי' הוא כלי דשמא יהיה אבוס בקרקע ויבא לירי השוויית גומות ואסור לסלק התבן מלפניו שנכר נמאס ואינו ראוי לאכילה:

(י) בהמה שנפלה לגומא שבהצד וירא שמא תמות שם אפשר יש לסמוך על השי"ג להתיר טלטול מוקצה דאין לה שרש מן התורה משום צער בעלי חיים. ואם הוא בכרמלית ופשיטא ברה"ר דיש שם ג"כ איסור הוצאה אסור להוציאה בידים וע"י נכרים לכ"ע מותר להוציאה אפי' ברה"ר משום צער בעלי חיים דהוי דאורייתא ע' צ"ע סי' ע"ה צ"ע פ' מפנין מתיר להוליאה צידים אס' ח"א צענין אחר ומדמה ז"ח קולב על ידי נכרי ול"ע דהתם דוקא ע"י נכרי אסור):

(יא) מותר לומר לנכרי שיהלוב בהמות בשבת משום צער בעלי חיים והחלב אסור בו ביום אפי' בטלטול אלא הנכרי יעמידנה במקום המשתמר (ע"ה):

(יב) מותר לומר לנכרי להמרות האוונות פעם א' ביום משום צער ב"ח. ואם ליכא נכרי שרי ע"י ישראל וטוב לעשות ע"י קטן (עס צ"ח):

(יג) כל הדברים שנתבאר בכלל צ"ו סי' ה' ו' דמותר בי"ט לעשות לבהמה לילדה ולסעדה אסור בשבת (ע"ג):

כלל ס. דין עשיית הפצוין שאין בהם מלאכה (סי' ע"ו וע"ז):

(א) כתיב וכברתו מעשות דרכיך שלא יהא הלוכך בשבת כמו בחול לפיכך אין לרוץ בשבת כ"א לדבר מצוה ואפי' בחול לא יפסיע פסיעה גסה דהיינו יותר מאמה ומ"מ בחורים המתענגים בקפיצתם ומרוצתם וכן לראות כל דבר שמתענגים בה מותר. היה הולך והגיע לאמת המים יוכל לדלג ולקפוץ עליו ומוטב שידלג ממה שיקפנה מפני שמרבה בהילוך ואם אינו יכול לדלג מוטב שיקפנה משיעבור במים שמא יבא לירי סחיטה (ע"ה):

(ב) ומצוה הפצן דרשו חז"ל הפצין אסורין אפי' בדבר שאינו עושה שום מלאכה לפיכך אסור לאדם להלך בחפצו בשבת אפי' בדבר שאינו עושה שום

חיי אדם כלל ס הלכות שבת

מלאכה וגם אינו מדבר שום דבר אם הדברים ניכרים שעושה כן בשביל הפצו שיהיה מוכן לעשות במוצאי שבת אבל אם אינו ניכר כלל וגם אינו משלים הפצו בשבת רק שמומין א"ע שיהיה מוכן למ"ש מותר (סי' ע"ז). לפיכך אסור לאדם להלך בתוך שדותיו וגנותיו לראות מה הן צריכין ואיך הן פירותיהן וכן שאר נכסיו וכן לא יטייל למצוא סוס וספינה או עגלה לצאת בהן למחר שהרי זה עוסק בהפצו בשבת ואע"פ שאינו ניכר כלל אסור:

(ג) וכן אין מהשיכין על התחום לשכור פועלים או לתלוש פירות או אפי"א אם יש שם פירות תלושין להביאן רק שהם מוקצה או להביא עגלה וכיוצא בו מכלים האסורים למלטל על שבת או להביא בהמות ועופות קטנים שא"א להם שילכו אא"כ ימלטלם בידים וזה אסור בשבת וכיון שמחשיך בסוף התחום ויושב שם עד שתחשך ניכר הדבר שהלך לשם כדי שיהיה מוכן לעשות הפצו במ"ש ונמצא שהלך לעשות הפצו מה שא"א לו להשיג בשבת (סז):

(ד) אבל מותר להחשיך אפי"א בתוך התחום להביא במ"ש בהמה גדולה שאפשר לה לילך ברגליה שכיון שיש צד היתר להביאה בשבת אע"פ שעומדת הוי' לתחום יקרא לה ותבא אליו שאין אדם מוזהר על בהמתו שלא תלך הוי' לתחום ובלבד שלא יביאנה בידו כמבואר בכלל ע"ה וכן מותר להחשיך להביא פירות התלושין מערב שבת שאין בהם מוקצה וכיוצא בו שגם בזה יש צד היתר להביאן בשבת ע"י מהיצות בני אדם וכיוצא בו וכן מותר להחשיך להיות מוזמן ללכת הוי' לתחום לשמור שם פירות שהרי מותר לשמור פירות בשבת אם הם בתוך התחום ואין זה כעוסק בהפצו שלא נאסר אלא לקנות לעצמו הפצים שאין עתה מצויים או להשתכר ולהרויח ולהטפל בהבאה שתבא לידו אבל לשמור ממונו שכבר בא לידו שעומד כמו שהוא מותר (רמ"ס פ' כ"ז הלכה ק') ואף שיתלוש אח"כ ג"כ פירות מותר כיון שלא היתה כוונתו לכך (סז):

(ה) וכן מותר לטייל בננתו שהיא בתוך התחום לתלוש פירות או במקום שיש שם בעלי עגלות וספנין שהוא בתוך התחום ומקום שדרך בני אדם לטייל שם אף מי שאינו צריך לשכור אותם ולכן אף שכוונתו שימתין שם עד שתחשך ולשכור אותם או לתלוש פירות מותר שכיון שדבר זה אינו ניכר כלל הוי' כמו הרהור בעסקיו דמותר ואינו דומה לטיול למצוא עגלה וספינה בסימן ב' דהתם עוסק בעסקיו ממש אבל הכא אינו עוסק ועכשיו בעסקיו כלל שהרי כבר יודע שיש שם עגלה וספינה רק להשכיר אותם וכיון שאינו ניכר מותר וכן מותר לילך לעיר שהיא בתוך התחום כדי שיכול לעסוק במלאכתו לתפור וכיוצא בו תיכף משחשיכה (סז):

(ו) כללו ש"ד אם הוא עוסק בעסקיו אסור אפי"א אינו ניכר והוא בתוך התחום. ואם אינו עוסק בעסקיו אלא רוצה להמתין עד שחשיכה אם ניכר אסור ואם לאו מותר. ודוקא בתוך התחום אבל הוי' לתחום וא"כ מה שיעשה בסוף התחום ע"י ניכר שרוצה לעסוק בעסקיו אם הוא דבר שאין לו היתר לעשות בשבת אסור כן הוא דעת רוב הפוסקים אבל דעת המ"א דאפילו לעיין נכסיו אינו אסור אא"כ ניכר (סז):

(ז) מדכתיב עשות הפצו משמע דוקא הפצו אסור אבל הפצו שמים מותר ולכן מותר להחשיך על התחום אם צריך לדבר מצוה וכן יכול לומר לחבירו שיחשיך לדבר מצוה שילך למקום פלוני ליקח שם צרכי מצוה ואם לא מצאת במקום פלוני לך למקום פלוני ואם לא מצאת במנה קח במאתים דכיון דצרכי מצוה הוא מותר ובלבד שלא יהיו עמו שלא יאמר כבר מגיע לך כך ועכשיו מגיע לך כך וכן אסור לומר לו ובלבד שלא תתן יותר מסך זה דאמירה זו אינה אלא להנאתו והוי' הפצו ואפי"א השליח נכרי אסור לומר לו שביא היום ואם הביא דינו כדאית' בכלל ס"ב אבל מותר לומר לו שילך היום להביא למחר (סז):

(ח) השוכר את הפועל לשמור לו או שאר דבר המותר בשבת אסור לו לקבל שכר שבת בפני עצמו וכן המשכיר בהמה לחבירו או כלים אסור לו לקבל שכר שבת אבל אם שכרו לשבוע או לחודש מותר לקבל בהבלעה. והחזנים המשכירים

עצמם להתפלל לשבתות וי"ט לבר השבינן זה לצרכי מצוה ולכן המנהג להקל אעפ"י שיש לפקפק אך מה שנוהגים הסוחרים לשכור יהודי לשמור העגלות מן גניבה הדבר קשה אך הסוחר עובר על לפני עור כיון שיודע שודאי יקבל שכר שבת ולכן ראוי שיתנה עמו שישמור גם ביום ערב ש"ק ובמוצאי ש"ק איזה שעות דאז הוא כשכר שבת בהבלעה ומ"ט אם מנכה לו כשלא ישמור לא הוא בהבלעה (ע' כתובות ס 7 ע"ב. נמוספת סא (סא) :

(ט) נכרי שבא ליטול משכונו מישראל בשבת וישראל אחר רוצה להיות ערב יש אוסרים דאסור משום ממצוא הפצ"ד ובין השמשות יש להתיר (מ"ל סי' ע"ה). ואם הנכרי רצה להתליף משכונן בשבת מותר ובלבד שיוציאו הנכרי דרך מלבוש כמבואר לקמן כלל ס"ב סימן י"ג :

(י) אסור למרוד שום דבר ומדידת מצוה מותר ודוקא כשאינו לצורך מקח וממכר אבל לצורך מקח וממכר אפי' לדבר מצוה אסור (סי' ע"ז) ומותר לשער עפ"י אומדנא למראה עיניו איסור בששים (כן הוא נחה"ל ובאו"ה) אפי' נתערב מע"ש ולא נודע לו עד שבת וכן יבש ביבש שנתערב מותר להשליך אחד דאינו אלא חומרא (סי' ע"ג ס"ל ס"ק י"ד) וג"ל דוקא לצורך השבת :

(יא) יש מחמירין ליתן לחבירו מתנה דדמי למקח וממכר שהרי יוצא מרשותו ואפי' לחייב לחבירו ליתן לו כך וכך אבל צדקה מותר (סי' ע"ו) :

(יב) אסור ליתן משכונן לחבירו אלא אם כן הוא לצורך מצוה או לצורך שבת ולא יאמר לו הילך משכונן אלא נותן סתם (סא) :

(יג) אין לזון ואין פורעין בשבת ואין שמין דבר בשבת כמה הוא שוה (וע' כלל ל"ט ס" ז) ומי שנשבע לפדוע לחבירו ליום פלוני והגיע הזמן בשבת יתן לו מטלטלין ששוין בוודאי כדי חובו או יותר דשוה כסף כסף וכיון שעושה כן לקיי שבועתו הוא חפצי שמים. ואם נשבע שיפדע לו דוקא במעות אם יש לו מעו' יתן לו ע"י נכרי ואם אין לו מעות יאמר לנכרי לשום או יקח כלי אחר ויאמר זה כזה אם הם שוים ואז לאחר שבת ישומו אותו והמלוה לחבירו דבר מאכל בשבת או שפורע לו דבר מאכל המגיע לחבירו לא יאמר לשון הלוואה ופריעה אלא תן לי או החזר לי וכן הפורע יאמר הנני מחזיר לך או הילך אבל שלא לצורך השבת אסור ליתן משכונן ופשיטא ליתן מתנה או להקנות בקנין גא"ס דכל זה דומה למקח וממכר (סא) ולהשאיל לנכרי בשבת מבואר לעיל כלל ג' סי' כ"ב :

(יד) אע"ג דאין נותנין חרם בשבת מ"מ חכם לכבודו או למי שחילל השבת מותר לנדומו. וכן מותר לקרות מתוך הכתב מי שהוא מוחרם עפ"י ב"ד משום חובותיו דכ"ז הוא כצרכי רבים וכן מותר להתיר חרמי צבור אעפ"י שאינו לצורך שבת (וע' נז"ר סי' ע"ו) :

(טו) מציעין המטות לצורך השבת ליפות הבית אבל לא משבת למוצאי שבת (ע"ג) ואין להביא יין להבדלה בשבת אם לא שא"א להשיג במ"ש :

(טז) מפירין נדרים בשבת דהיינו הבעל לאשתו ובתו נערה אפי' נדרים שאינן לצורך השבת דאם לא יפר היום לא יוכל עוד להפר אבל אין מתירים נדרים אאיכ הם לצורך השבת ואפי' היה לו פנאי להתיר מע"ש. ושלא לצורך השבת אסור. וכן לכל דבר מצוה אף על פי שאינו לצורך השבת מותר דהוי חפצי שמים. ולכן אם נשבע על דבר והגיע הזמן בשבת יכולין להתירו על ידי פתח וחרטה (סי' ע"ה) :

כלל סא. דברים שאסורין לדבר בהם בשבת (נס' ע"ז) :

(א) מדכתיב וכברתו נו' ודבר דבר ש"מ שלא יהיה דיבורך של שבת כדיבורך של חול הילכך אסור לומר דבר פלוני אעשה למחר או סתורה פלוני אקנה למחר ואפי' בשיתת דברים במילים אסור להרבות ואפי' ספרי חכמות גדולי הפוסקים אוסרים מללמוד ואסור ללמוד בשבת וי"ט זולת דברי תורה ולכ"ע אסור לקרות במליצות ומשלים של שיחת חולין ואפי' אין בהם דברי חשק ואף בחול אסו' משום מושב לצים ועובר משום אל תפנו אל האלילים לא תפנו אחר דעתכם שדברים

חיי אדם כלל סא הלכות שבת

האלו מושכין לבו של אדם ומבטלין ממנו יראת שמים ומכ"ש ההולכים לבתי מרטיראות שקורין (קאמעדיעס) אוי להם ולנפשיות דמגרי יצר הרע בנפשם וכ"ש הקורא בדברי חשק דמגרי יצר הרע ולכן כל אדם ירחיק מהם בחול ומכ"ש בשבת (ס' ע"ג). ובקושי התירו לנהם אבלים ולבקר חולים בשבת ומ"מ לא יאמר לו כדרך שאומר בחול אלא אומר לו שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא ורחמינו מרובים ושבתו בשלום. וכן מותר לנהם אבלים :

(ב) אסור לשכור פועלים ואפי' לעשות המלאכה אחר שבת ואפי' לדבר מצוה אסור דאע"ג דמותר לדבר בחפצי שמים כגון השבונות של מצוה ולחשוב מה שצריך לסעודת מצוה ולפסוק צדקה ואפי' להקדיש כלי לבה"ב אע"ג דדמי למקח וממכר מ"מ כיון דהקדשות דירין אין בו מעילה ויש לכל ישראל חלק בהן א"כ לא יצא מרשותו לגמרי. וכן מותר לפקח על עסקי רבים ולשדך התינוק וללמדו ספר וללמדו אומנות דכל זה הוי חפצי שמים. מ"מ אסור לשכור מלמד או לפסוק שכירו דכ"ז הוא כמקח וממכר וזה אסור אפי' לדבר מצוה ולא הותר אלא לשאלו אם רוצה להשכיר עצמו והתפקחות בדברים אלו וכן כל שבות אסור אפי' לדבר מצוה (סג) :

(ג) מי שיש לו חוב אצל נכרי ונודע לו בשבת שילך מן העיר ואפשר שלא ישוב עוד מותר לילך בשבת לקבול לפני המושל שיפרענו ובמקום פסידא לא גזרו (א"ר ס"ג ע"ג) ואם צריך לעבור בספינה קטנה והוא הפסד ברור אם לא יעבור אפשר דיש להתיר (ע' בהלכות סוכה כ"ח) ועיין לעיל כלל מ"ד (ס' כ') וכן נכרי שהיה תפוס בשביל יהודי שחייב לו מותר לומר להמושל לקבל ערבות מנכרי אחר אבל לא יאמר לו שיתבונן זאת בערכאות (א"ר סג) ונ"ל דאם מעצמו כותב אין לחוש ונ"ל דמיידי דאל"כ יבא לידי פסידא עיין לעיל כלל ל"ז ס' ה' (סג) :

(ד) אסור לחשוב חשבונותיו ואפי' לצורך אחר אפי' אם כבר עברו אם עדיין יש צורך בו כגון שלא סילק עדיין שכר פועלים ומחשב אם מגיע להם או כמה מגיע להם אבל חשבונות שאין בהם צורך כלל לא לו ולא לאחר מותר ומ"מ ממעם שיחה במילה יש לאסור (סג) :

(ה) מדכתיב ודבר דבר אמרו חז"ל דיבור אסור והרהור מותר אלא משום עונג שבת מצוה שלא יחשוב כלל בעסקיו ויהא בעיניו כאלו כל מלאכתו עשויה ולפיכך מותר לומר לחבירו או לנכרי הנראה וטוב בעיניך שתוכל לעמוד עמי לערב אעפ"י שמתוך כך מבין שצריך לו לערב לשוכרו דאינו אלא כהרהור אבל לא יאמר לו היה נכון עמי לערב דזה דבור ממש (סג) :

(ו) יכול לומר לחבירו לכתך פלוני אני הולך למחר בא עמי ובלבד שלא יזכיר לו שכירות ואפי' אינו פוסק שכירות אלא אפי' להזכיר שם שכירות אסור (כדמוכח סס' ז' ללמדו אומנות) דכל דבר שיש למצוא צד היתר בשבת מותר לומר והרי יש צד היתר ללכת אפי' כמה פרסאות אלו היה שם בתים סמוכים זה לזה או מחיצוי של בני אדם אבל אסור לומר לכתך פלוני אני רוכב או נוסע בעגלה למחר שהרי אין שום צד היתר לרכוב ולנסוע בעגלה (סג) :

(ז) וכן מותר לומר לחבירו הבא לי דבר זה למחר שהרי יש צד היתר להביאו ע"י מחיצות אילו היה שם ואפי' אם הוא מונח חוץ לתחום אבל אם הדבר מוקצה אפי' הוא בתוך התחום אסור שהרי אין היתר להביאו בשבת ומכ"ש כשהפירות מחוברין אפי' הם בתוך התחום אסור לומר להביא דאע"ג דמותר להחשיך כמו שנתבאר בכלל הקודם סימן ד' דהתם האיסור משום עשיית חפציו וכיון שאינו ניכר ואינו אומר דבר לא מקרי חפצין אבל הכא הדבור הוא האיסור (ע"ז ומ"א סג) :

(ח) שמרי הדיימות דהיינו שמרי חובות וחשבונות אסור אפי' לעיין בהם שאסרו חכמים לעיין וכ"ש לקרות בשום דבר כדי שיהיה לבו פנוי לקרות בתורה וי"א גם לעיין באגרות שכבר קרא אותם ואם מקפיד על אגרת להשתמש בו כדרך הסוחרים המניחים אגרותיהם במקום מוצנע שלא יאבדו אם כן הם מוקצה ואסור למלטלם

חיי אדם כלל סב הלכות שבת קיח

למלמלם. ואגרת שנשתלח לו ואינו יודע מה כתיב בו מותר לעיין בו ולא יקרא בפיו. וזהר שלא יאמר לנכרי לפתחו אלא יאמר שלא יכול לקרות וממילא יבין הנכרי לפתחו. וזהר שאם בא מחוץ לעירוב שלא יקח מיד הנכרי אלא הנכרי יניחנו על השולחן (וע' לעיל במלכות קורע כ"א סי' ג') ופשיטא דאסור לקרות הכתב שתחת הצורות (סג):

(ט) אסור לקרות מתוך הכתב כמה אנשים שזימן לסעודה או כמה כלים ומאכלים הכין דשמא ימחוק וגם שמא יקרא בשמרי הדיוטות. ודוקא לבעל הבית אבל השמש הקורא דליכא למגור שמא ימחוק כבר נהגו להתיר (ע' לעיל במלכות מוקף סי' ג' כ"א) וסבירא להו דלא גזרו בזה משום שמא יקרא בשמרי הדיוטות כיון דהוא צרכי מצוה וכ"ש דמותר לשמש להכריז כרוז בבית הכנסת מתוך הכתב (סג):

(י) במקום פסידא מותר לדבר צרכיו בין עם ישראל ובין עם נכרי (כ"א נתאו' סי' קמ"ו וע' כ"א סי' א'):

(יא) בענין הכרזת מצוה בבהכ"נ והכרזת יין וקרקעות עיין בסיומן ש"ו די ש אוסרין ויש מתירין ובמקום שנהגו היתר אין למחות בידם:

כלל סב. דין אמירה לנכרי בשבת (סי' ע"ז):

(א) כל דבר שאסור לעשות או לדבר אסור ג"כ לומר לנכרי לפיכך אסור לומר לנכרי לשכור לו פועלים שיעשו מלאכה אחר שבת. ונ"ל דאפי' לומר לו בשבת שישכור פועלים לאחר שבת אסור (סג):

(ב) ואפי' לומר לו קודם שבת לעשות איזה דבר שאסור לישראל לעשות בשבת אסור ואפי' אם אינו אומר בפיו אלא שמרמז לו בידיו או שאומר לו בלשון שיבין כגון שרוצה שייסיר הפהם שבראש הנר ואומר לו קנה הוטמך כדי שיבין הנכרי אסור כיון שאומר לו בלשון ציווי אבל מותר לומר לו שלא בלשון ציווי כגון שאומר הבית חושך וכן כשרוצה לקרות אגרת התומה יאמר איני יכול לקרות וכל כיוצא בזה (ט"ז ומ"ח) וכן מותר לומר לו אחר השבת למה לא עשית כך בשבת כדי שיבין שבשבת הבאה יעשה כך (סג):

(ג) ודוקא בדבר שאין גוף ישראל נהנה ממנו כמו פתיחת אגרת וכן מותר לומר לנכרי למה לא כבית הנר כדי שיכבה בשבת הבאה וכל זה אינו צריך למחות בידו מלעשות אבל אסור לומר לו למה לא הדלקת נר בשבת שהרי אפי' הדליק מעצמו אסור לישראל להנות ממנו אבל מותר לומר לו למה לא הרבית נרות או הוספת שמן בנר כדי שיעשה כן לשבת הבאה כדלקמן בכלל שאחיו סי' ז':

(ד) אסור לומר לנכרי הילך בשר או ד"א ובשל אותו לצרכך כיון דאסור לישראל לבשל אסור לומר לנכרי ודוקא כשהבשר של ישראל אבל מותר לומר לו בשל בשר שלך וכן נכרי שהביא הפצין לבית ישראל בשבת אפי' הן דברים המוקצין ואפי' הביאם לישראל מותר לומר לו הניחן בזוית זו (סג):

(ה) סחורה הנפסדת בשבת ע"י גשמים או ד"א או שנתרועע חבית של יין ותלך לאיבוד מותר לקרות נכרי אעפ"י שיודע בוודאי שהנכרי יציל ממנו ויתקננו דכיון שהוא היוק הבא פתאום לאדם והוא אינו מצוה לנכרי התירו וכן מותר לומר כל המציל אינו מפסיד (ע' כס"ג ע"ז ומ"ז ע"ז) וגדולה מזה התירו במקום הפסד דמותר לישראל לעשות מלאכה דרבנן כלאחר יד דהיינו על ידי שינוי. ודוקא בצנעה במקום שאין רואין אותו אבל בפרהסיא או במקום רואין אסור לישראל עצמו אפי' בשבות כלאחר יד דאף על גב דכל שאסור מפני מראית עין אפי' בחדרי חדרים אסור דוקא בדבר שאם יראו יחשדוהו שעושה איסור דאורי"י אבל בדרבנן מותר בצנעה (ט"ז סי' קמ"ג וכ"כ מוס' (סי' ע"ז):

(ו) דבר שאינו מלאכה ואינו אסור לעשות בשבת אלא משום שבות מותר לישראל לומר לעשותו בשבת דהוי שבות דשבות דאמירה לנכרי אינו אסור אלא משום שבות וגם המלאכה בעצמה אינה אלא איסור דרבנן דהוי נמי שבות ודוקא במקום

היי אדם כלל סב הלכות שבת

במקום הפסד גדול או לצורך מצוה או במקצת חולי אבל בלא"ה אסור אפי' שבות דשבות ואמירה לנכרי במלאכה דאורייתא אפי' במקום מצוה כגון להדליק נר ללמוד ולהתפלל וכיוצא בו אסור ולא התירו אלא שבות דשבות (ס"ג ע"ג) ויש נוהגים היתר גם בזה עפ"י דעת מקצת פוסקים ומטב שיהיו שוגגין כו' (מ"ח סימן רע"ו) ויש שרוצים לומר שאפי' להאוסרים לומר לנכרי להדליק הנר ללמוד אבל כשהדליק מעצמו מותר ללמוד באמרם מצות לא ליהנות נתנו כבר כי הריב"ש סי' שפ"ז בשם הרמב"ן דזה לא שייך אלא כעין תקיעות וטבילה כדאיתא בגמרא דבר שאין הגוף נהנה ממנו כלל אבל כשהגוף נהנה ממנו כגון ללמוד או לאכול בפני הנר אסור דעכ"פ הגוף נהנה ודבר ידוע שהגוף נהנה מן הנר אף בשלומד :

(ז) ולפיכך אסור לומר להביא שכר וכיוצא בו דרך רה"ר ואפי' ברה"ר שלנו אף אם נאמר דאין לנו רה"ר והוי שבות דשבות שלא התירו אלא לצורך גדול ומ"מ אם אין לו לשתות כלל בשבת אפשר דשרי דכיון דישראל היה יכול לילך לשם לשתות לא מהני מעשיו דנכרי כיב אבל בלא זה אף שהוא רוצה להתענג לכבוד שבת אסור אבל מחוץ לתחום אסור אפי' בדיעבד (ס"ג עכ"ה) :

(ח) וכן נכרי שלוקט עשבים אפי' בשביל ישראל אם הוא בענין שהבהמה היתה יכולה לילך שם בעצמה לאכול מן המחובר מותר לומר לנכרי שיאכילה לבהמתו אם אין לה מה לאכול וכן אם אין לה מים מותר לומר לנכרי למלאות מן הבור אעפ"י שמוציא מרה"י לכרמלית משום צער בעיה אבל בלא"ה אסור. ודוקא פעם א' ביום (ועיין לעיל כלל כ"ט סימן י"א) דמותר לומר לנכרי לחלוב הבהמות בשבת (סג) :

(ט) מותר לומר לנכר ליטול נר דולק ולילך עמו דאינו אלא טלטול וגם הנכרי צריך לו (ס"ג ע"ו) :

(י) בארצות הקרות מותר לומר לנכרי להבעיר מדורה ולהחם הבית והכל חולין אצל צנה ומכ"ש בשביל קמנים וכשאין הקור גדול ראוי ליהזר לצורך גדולים והעולם נוהגין היתר ומ"מ אסור לומר לו להסיק אחר הצות היום כדי שיהיה הם במ"ש דשבות קרובה התירו אבל לא לצורך מהר אך י"ל כיון דחשבינן קור לחולי מותר (סג) :

(יא) מותר לומר לנכרי לתקן את העירוב שנתקלקל בשבת כדי שלא יבואו רבים לידי מכשול וכדאי הוא בעל העיטור (נכ"י רע"ו) לסמוך עליו להתיר שבות דאמירה אפי' במלאכה דאורייתא במקום מצוה דרבים (מ"ג ע"ג כ"ג מ"ח ע"ח) :

(יב) נכרי המביא תבואה לישראל בחובו והישראל נתן לו המפתח לאוצרו והנכרי מודד ומונה לשם יש מתירין דנכרי במלאכה עצמו עוסק דאינו של ישראל עד אחר המדידה ונ"ל שהישראל מותר לעמוד במדידה שלא יטעה אותו ובלבד שלא ידבר עמו כלום מזה אבל אם התבואה של ישראל אסור לומר לנכרי לפנותו והיה בכל מוקצה דעכ"פ הוי שבות דשבות וכן מותר לישראל לעמוד בשעה שחולבים בהתם או שעושים גבינות ליקח מהם אחר שבת כיון שעדיין אינו של ישראל (סס"ג ע"ג כ"ג ע"ג) :

(יג) נכרי שיש לו משכון ביד ישראל ובא ליקח בשבת בין שמניח המעות או שמניח משכון אחר מותר להחזיר לו דאין זה מקח וממכר וטוב שלא יגע ישראל במשכון כלל. ודוקא כשהוא מלבוש דאז ילבשנו הנכרי אז במקום שמותר לטלטל אבל במקום שאין עירוב כיון שהוא ממושכן ביד ישראל מחוי כהפצו של ישראל וכשיוציא הנכרי בשבת מחוי שהישראל צוה לו להוציאו אבל חפץ של נכרי שאינו ממושכן כלל לישראל מותר להניח לנכרי שיוציאו שהרואה יאמר שהנכרי הכניסו ומוציאו אבל אם הנכרי בחוץ לא יושיט לו הישראל אפי' כשפושט ידו לסנים דהרואה שהנכרי עומד בחוץ ומוציא יאמר שהישראל נתן לו (עכ"ה) :

(יד) מותר ליתן לנכרי מזונות שאפשר שיאכלנו בביתו אבל הרבה או שארי דברים אסור ליתן לו ובכל ענין אסור ליתן ליד הנכרי שא"כ הרי הישראל עושה עקירה לצורך הוצאה וזה אסור (סג) :

ק"ט חיי אדם כלל סג הלכות שבת

(טו) לצורך מצוה כגון להוציא חמץ מביתו או שהנכרי אדם או משום דרכי שלום מותר ליתן לפניו או לשלוח ע"י נכרי. ובלבד שלא יתן לתוך ידו שלא יעשה עקירה (סו):
 (טז) נכרי שקנה סחורה מישראל בע"ש ובא ללקחה בשבת אם אינו לצורך גדול יש לאסור ליתן לו להוציא אפי' במקום שיש עירוב שיחשדוהו שמכרה לו בשבת (ס"ו) רמ"ו נמ"א ס"ק ו' ונסי' טכ"ה ס"ק ל' (ועי' לעיל כלל ג' סימן כ"ב):
 (יז) אסור לומר לנכרי שילך הו"ן לתחום בשבת אחר קרובי המת שיבואו להספידו אבל הולך לתקוף ליה עלמא ואמר שישלחו בעד קרוביו מותר לשכור נכרי לשלחו (סימן ע"א):

כלל סג. דין נכרי שעשה מלאכה בשביל ישראל:

(א) נכרי שעשה מלאכה לעצמו בשבת אם הוא דבר דלא שייך בו מוקצה וגם ל"ש בו שמא ירבה בשביל ישראל וגם אינו דבר רגיל ותדיר שנהו"ש שאף שלא ירבה בשבת זו מכל מקום מרגילו שלשבת הבאה ירבה בשביל ישראל מותר לישראל ליהנות ממנו בשבת לפיכך נכרי שהדליק נר בשביל עצמו או שחימם הבית בשבילו מותר לישראל להנות ממנו דלא שייך שמא ירבה דנר לאחד נר למאה וגם לא חיישינן שלא ירגילו לשבת הבאה להדליק בשביל ישראל לבדו דזה לא חיישינן דדוקא שמא ירבה חיישינן אבל לעשות בשבילו לא חיישינן. וכן אם מלא מים לשתות עבור רה"י מותר לישראל לשתות דאין דרך להרבות דבדלי אחד דולה הרבה אבל נכרי שהדליק מדורה בשבילו יש אוסרין להתחמם נגדו דכיון שהוא יושב אצל הנכרי נעשה כמכירו ואז חיישינן שיחזה האש להתקרב לישראל ויש מתירין גם בזה (ס"ו) טכ"ה וס"ו רע"ו):

(ב) נכרי שבישל מים או (טי"ח וקא"ע) בזה יש חשש שמא ירבה לבשל ולכן אם מכירו אפילו שלא בפניו אם יודע שהישראל צריך לזה אסור ולא עוד אלא אפילו לא הרבה בשבילו אסור דמרגילו לשבת הבאה כיון שהוא דבר שצריך תדיר ואפי' אינו מכירו אם אמר הנכרי בפירוש שעושה בשביל ישראל או שמעשין מוכיחים שעושה לצורך שניהם וכ"ש לצורך ישראל לבר אסור. ונ"ל דאם ישראל מתאכסן בבית הנכרי בשבת והנכרי אינו יודע כלל בישראל ששותה (טי"ח וקא"ע) בשבת ומכ"ש כשאומר הישראל בפירוש שאינו שותה (קא"ע) בשבת אז מותר לשתות (הקא"ע) שעשה הנכרי לעצמו לדעת המתירין פת שאפה הנכרי שנכתוב בס"ג' ובלבד שלא יהיה שום ערמה בדבר שלא יבין הנכרי כלל שרצונו לשתות:
 (ג) נכרי שלטר שאפה פת בשביל נכרים אם הוא בענין שאין בו חשש מכל מה שזכר בס"מ א' ב' לצורך מצוה או שאין לו פת אחר לברך המוציא ואינו יכול לשאול מחבירו מותר אבל בלא"ה אסור דיש אוסרין בכל ענין משום נולד שהרי אתמול לא היה ראוי לאכילה והמתירין ס"ל דל"ש מוקצה ונולד בדבר שגמרו בידי אדם שהרי הסחינה והאפיה נגמר על ידי בן אדם והאוכרים ס"ל דדוקא במוקצה שייך טעם זה אבל זה הוי נולד ונ"ל דה"ה (לקא"ע) ומכ"ש אם נשחן (הקא"ע) בשבת (עי' נכ"י) ואם נתן מעות להנכרי לכ"ע אסור שהרי עשה בשביל ישראל (סו):

(ד) נכרי שעושה מנעלים על המקח וכיוצא בו אם הוא יודע שאינו עושה בשביל ישראל מותר ללבשם אם הנכרים מביאים לבית ישראל (עי' נכ"י ס"ו רכ"ז טהק' הא אין מציין כלים מניית האומן ונ"ל ללכך מדקדק הג"א לכתוב ולקחם מחנות ר"ל לאפוקי מניית האומן) או שהם נמטרים בחנות של איש אחר ובלבד שלא יקחם מבית האומן דאסור להביא כלים מבית האומן שיחשדוהו שציוה לו לעשות בשבילו בשבת וגם צריך לזהר שלא יתן מעות לנכרי דזה הוא עוברא דחול וגם שלא לקצוב עמו המקח רק שיקחם סתם ואעפ"י שיודע שהאומן עשן בשבת דאין בזה משום מוקצה כיון שנגמר בידי אדם (ס"ו רכ"ז):

(ה) ואם עשן בשביל ישראל הישראל קצין שכרו מע"ש או שידוע המקח ועשן בשבת אעפ"י שעושה בשביל ישראל מ"מ כיון שהנכרי אינו עושה רק להשלים

חיי אדם כלל סג הלבנות שבת

להשלים פעולתו ולהשתכר מותר שהרי אין זה דימה לנר שהדליק ראפילו קצין אסור כדלקמן סימן ו' שזה הנאתו מיוחדת דוקא לשבת אבל מנעלים וכיוצא בו אינו מיוחד דוקא לשבת אע"ג דיש פוסקים דאסור ללבשן בשבת מ"מ אם אין לו אחרים וצריך ללבשן בשבת יש לסמוך על המתירין ובלבד שלא יקחם מבית האומן. ואם יש לתלות שעשאו מע"ש אפילו היה חסר תיקון מועט להחליקו וכיוצא בו מותר לכ"ע דהא היה יכול ללבשו בלא"ה (סג) :

(י) אבל נכרי שהדליק נר בשביל ישראל כיון דאינו ראוי רק לאותו יום אעפ"י שקצין שכר לנכרי אסור לכל ישראל להשתמש לאורה ואפילו הדליק בביתו לצורך ישראל והביאו לישראל אסור ומ"מ אם הדליק אין מחייבין אותו לצאת מן הבית וגם א"צ להפוך פניו רק מדת הסידות אלא דצריך למחות כיון שהעצים והנר של ישראל היו כאלו אומר לו לעשות ואם הנכרי רגיל לעשות כך בעל כרחו יגרשנו מביתו ואם מיחה וגלה דעתו שאינו רוצה בזה יש מתירין (נ"ס ומ"א סימן רע"ו) ול"ג דאסור (ונכרי שהדליק כר צנביל קנינו סנקס ממנו להדליק וקנינו כוונתו היה לצורך ישראל יש להקל לצורך מלוה) (ועיין בסמ"ג סימן רע"ו נט"ו סק"ה) ואם הדליק במסיבה שישאר ונכרים יושבים שם מסתמא אדעתא דכולם הדליק ואסור אם לא שיש הוכחה שהדליק העיקר בשביל הנכרים אבל אם הנכרי המדליק משתמש לצורכו אעפ"י שאינו יודעין שמדליק גם בשביל ישראל אפי"ה מותר לכיון שהוא עצמו משתמש בו העיקר הוא בשביל עצמו ואפילו ברוב ישראל מותר משא"כ בשביל אחרים דהיינו מסיבה של נכרים וישראל צריך דוקא הוכחה שהדליק בשביל הנכרי אבל אם עיקר הדלקה הוא בשביל ישראל אעפ"י שגם הוא משתמש בנר כגון שישאר אמר לנכרי שילך עמו והדליק נר אע"ג שגם הנכרי משתמש בו מ"מ עיקר הדלקה היה בשביל ישראל ואסור ואם היה נר דולק ובא נכרי והדליק עוד נרות מותר להשתמש בעוד שהראשון דולק והיה אם הרבה עצים להתתירין במדורה בסימן א' ולאחר שכבה אסור ונ"ל דבמקום צורך יש לסמוך ומותר להשתמש אף לאחר שכבה הראשון וגם א"צ למחות בהנכרי המרבה ועיין לעיל בכלל הקודם (נכ"א סי' ב') :

(י) ישראל ונכרי שיושבין בבית אחד והדליק נכרי הנר אם רוב נכרים מותר מחצה על מחצה אסור ואם יש הוכחה שהדליק לצורך הנכרים אפי"ה ברוב ישראל מותר (סי' רע"ו) :

(ח) שפחות שמדליקות נר להדיח הכלים וכיוצא בהן יש להתיר להשתמש לאורה שכיון שלא עשתה רק לצרכה ולא לצורך ישראל אע"ג שעשתה להדיח כלים של ישראל כיון שמחוייבת להדיחן ה"ל לצרכה (ט"ו סג) :

(ט) נכרי שלוקט עשבים ונותנו לבהמת ישראל אין צריך למחות בידו כיון שאין גוף הישראל נהנה ממנו ואם רגיל בכך צריך למחות בידו ואם הוא שעת הדחק שאין לישראל עשבים נ"ל דמותר לומר לנכרי שיאכיל לבהמתו אפילו אם לקטן לצורך ישראל כיון שהבהמה היתה יכולה לילך לשם ולאכול מן המחובר. וכן במילא מים מן הנהר במקום שיכולה הבהמה לילך ולשתות אע"ג שמילאן נכרי בשביל ישראל מותר ולענין לומר לנכרי ללקט עשבים בכל ענין אסור דהוי מלאכה דאורייתא ולומר לו למלאות מים מבאר נמי אסור ואם אין לבהמה שום דבר לאכול לא שבולת שועל או שאר תבואה אין למחות באלו שאומרים לקצור עשבים דמוטב שיהיו שוגגין ועוד משום צער בע"ה אבל אם אפשר להשיג שבולת שועל אעפ"י שצריך לפזר הרבה דמים ואפילו שצריך הנכרי להביאו דרך רה"ר שלנו אסור לומר לקצור עשבים דאינו אלא שבות א' אבל להביאן הוי שבות דשבות ואמנם בין לומר למלאות מים וכ"ש לקצור עשבים אסור יותר ממה שצריך לאכול פעם א' ביום בלבד כדלעיל כלל נ"ט (טכ"ה) ועיי ישראל לעולם אסור :

(י) נכרי שצד דגים בשבת או ליקט פירות המחוברים לצרכו אפילו אינו מכירו אסורין אפילו במלמול שהרי אפילו פירות הנושרין מעצמן בשבת אסורין שמא יעלה ויתלוש וכן אפילו ניצוד מאליו אסור שהרי הם נולד ומ"מ למוצאי

שבת מותרין מיד ולכן צריכין ליהדר שלא לקנות מן הנכרים פירות כל זמן שיש במינן במחבר אפי' בעיר שכולה נכרים וידוע בודאי שלא נעשה מלאכה בשביל ישראל (ט"ז):

(יא) אבל נכרי שעשה מלאכה בשביל ישראל אם הוא מלאכה דאורייתא אסור לכל ישראל ליהנות מאותה מלאכה עד מ"ש בכדי שיעשו אותה מלאכה ואם הביא ממקום רחוק ורכב על סוס א"צ להמתין אלא בכדי שיביא ורכב ואם מהלך מהלך כדו שלא יהנה ממלאכת שבת ועוד ידגורין שיאמר לנכרי שיעשה כן בשבת כדי שיהיה מוכן לו למ"ש ויש מחמירין שאם הוא דבר שאין דרך לעשות בלילה צריך להמתין ביום א' בכדי שיעשו (סג):

(יב) אע"ג דקיי"ל ספק דרבנן לקולא כיון שהוא דבר שיש לו מתירין שהרי למ"ש יהיה מותר אולינן גם בספיקו לחומרא ולכן אפי' ספק אם נלקט וניצוד בשבת או מע"ש אסור לבו ביום אבל למ"ש מותר מיד וכן אפי' אם ידוע בודאי שנעשה בשבת אלא שיש ספק אם עשה בשביל ישראל אם לצורך מצוה מותר מיד דמספק לא מחמירין להמתין בחול בכדי שיעשו. אבל בלא"ה יש להחמיר כדעת הפוסקים דאף בזה צריך להמתין בכדי שיעשה (סג) נ"ל דאם הוא ספק אם ניצוד ונלקט היום וגם ספק אם הוא לצורך ישראל לכ"ע אין צריך להמתין בכדי שיעשה:

(יג) נכרי שהביא דורן לישראל או שהביא למכור הוא דינו כודאי נלקט בשביל ישראל דמסתמא מביא מן המשובחין ומ"מ הכל לפי הענין אם ניכר שאינן לחים כראוי ללקוט באותו יום (ט"ז):

(יד) נכרי מסיח לפי תומו שפירות אלו נלקט מאתמול מותר לסמוך עליו כיון דאיסור זה אינו אלא מדרבנן. ודוקא באינו יודע במיב ישראל שאם נלקט היום אסורין לו דאז אינו נאמן (סג):

(טו) דבר שאין בו השש מלאכה אלא שהוכא מהוץ לתחום אם הוא בעיר שרובה נכרים דמסתמא לצורך הרוב מביא או שידוע שהביאו בשביל עצמו מותר אפילו בו ביום. ומ"מ אסור לטלטל הוץ לד' אמות אם אין העיר מוקף מחיצה או שתקנו אותה בצורת הפתח כדון דאז נחשב כל העיר כד"א אבל בתוך ד"א מותרין אפי' באכילה כמבואר לקמן כלל ע"ח (סג):

(טז) ואם בא בספינה וידוע שכבר היה בע"ש בספינה אע"פ שהספינה הלכה כמה פרסאות בשבת לא נקרא מחוץ לתחום דמסתמא המים גבוהים י"ט ומספקא לן אם יש איסור תחומין למעלה מ" טפחים וק"ל דספק דרבנן לקולא אבל אם אינו ידוע שהיו מע"ש בספינה כמו הספנין המביאין מיני דגים יבשים שקורין (פלאנדעקע) או (פלינדק) בספינה בשבת הוא כספק אם באו מחוץ לתחום כיון שהיו ביבשה בכניסת השבת קנו שם שבתה ונמצא שיצאו חוץ לתחום ודינו כשאר דברים שבאו מחוץ לתחום (סג):

(יז) ואם הובאו בשביל ישראל אסור לו ולבני ביתו עד מ"ש וי"א דצריך להמתין גם כן במ"ש בכדי שיעשו. ודוקא באכילה אסור אבל מותר לטלטל בתוך ד"א ולאחרים מותרים אפי' באכילה בשבת דכיון דתחומין אינו אלא מדרבנן לא אסרו אלא למי שנעשה המלאכה בשבילו ולפ"ז היה בכל איסור דרבנן דינו הכי וי"א דדוקא בתחומין מותר לישראל אחר דבלא"ה אינו איסור הכולל לכל ישראל דאף שהוא הוץ לתחומו של זה הרי הוא בתחומו של ישראל אחר ומ"מ אחרים אין צריכים להמתין בכדי שיעשו באיסור דרבנן כיון דיש מתירין לגמרי (סג):

(יח) אם הביאו בשביל שנים אסורין להחליף:

(יט) אורחים המתאכסנים בביתו וסמוכים על שולחנו באותו שבת הם כבני ביתו ואם זימנן במקרה בביתו אסור אבל בביתם דינם כאחרים (מ"א נס"י תקט"ו ס"ק ו' וע' לקמן כלל ק')

(כ) ספק אם באו מחוץ לתחום אם הוא נכרי השרוי עמו בעיר ופירות מצויים לו בעיר אעפ"י שיש לו פירות ג"כ חוץ לתחום מותר אבל אם הוא נכרי שאינו שרוי

חיי אדם כלל סג סד סה הלכות שבת

שרוי בעיר הזאת או אפי' בודאי באו מחוץ לתחום רק שמסופק אם הביא בשבילו אסורין עד מ"ש ואע"ג דכל זה אינו רק ספק דרבנן אסור כדין דשיל"מ (ט"ז ס"א) ואז מותרין מיד לכ"ע דמחוץ לתחום קיל מס' נלקט וניצוד (ס"א):

(כ"א) נכרי שהביא שכר ושאר דברי מאכל דרך רה"ד אעפ"י שיש לו דין כרמלית מי"מ ראוי להחמיר ל"ש שלא ליהנות ממנו באותו שבת אם לא שהוא צורך גדול ומהו למיש מותר מיד דלא אהני מעשיו כ"כ פדבר שהוא תוך התחום (וע' לעיל ג'ין חמירה לככ"ר) וי"א דמותר אפילו לכתחלה לומר לנכרי להביא ועכ"פ לא יסה עושין המשלחים ע"י נכרי מגדלים לאורח ולחתן הו"ן לעירוב (ס"א):

(כ"ב) אם נודע לנו שיש כאן נכרי אחד שהביא מחוץ לתחום ולא נודע מי הוא אסור לילך לביתם או לשוק במקום שמוכרין לקנות מהם דהוי קבוע וכמחצה על מחצה וה"ל הכל דין ס' מחוץ לתחום אבל מה שהחזירים למכור בבתי"ם מותר לקנות דאמרינן כל דפריש מרובה פריש וכן אם קנה שם נכרי והביא לו מותר ובלבד שלא לקח בפניו (י"ד ס"י קי"ד) אבל אם הוא ס' אם אחד הביא מחוץ לתחום נ"ל דמותרין ואפילו דברים חשובין כמבואר ב"ד סימן ק"י בש"ך ס"ק ס"ב ובמ"א סימן תקי"ג ודוקא לצורך גדול אבל בלא"ה מחמירין אפילו בס"ס בדשיל"מ:

(כ"ג) פירות הטמונים בקרקע דבעי מרא וחצינא להוציאן אע"פ שהם תלושין כדרך שנוהגין להטמין לפתות בחורף בבור אם הוציאן נכרי לצורך ישראל אסור שהרי עשה מלאכה בשביל ישראל אבל אם הוציאן לצורך עצמו מותרין ואין בהם משום מוקצה הרי זה דומה לנועל את ביתו (ס"י תקי"ט) וכ"ש אם נפתח הבור מאיליו וכיוצא בזה שהרי לא נעשה שום התחדשות בפירות אלא שהיו מונחים במקום שלא היה לו באפשר לבא לשם:

כלל סד. דין על איזה עבד מצווה על שביחתו (ס"א ז"ד):

(א) כתיב למען ינוח כו' ועבדך הרי שאדם מצווה על שביחת עבדו. ודוקא שקנוי לו קנין עולם ומל ומבל או עכ"פ שקבל עליו ז' מצות ב"ג ואם לא קבל עליו שום מצוה ועדיין הוא נכרי גמור וי"א דמצווה עליו מדאורייתא ואסור לכל ישראל אפילו מי שאינו רבו רצוות לעשות לו מלאכה אפי' מלאכה דרבנן ואפי' צרכי הוליה שאין בו סכנה אסור לעשות על ידו ודינו כדין בהמת ישראל ואפילו עשה מלאכה מדעתו אסור להנות מאותו מלאכה בשבת ויש אומרים דדינו כעכו"ם כיון שלא מל ולא טבל ולא קבל עליו ז' מצות (וישאל מומר דינו כישראל ואסור לומר לו לעשות מלאכה אפילו נענין שומר לככ"ר. ואסור לומר ללדוקי לעשות מלאכה ניום טונ) (מ"ח ס"י ז"ד ס"ק ק'):

(ב) נכרי גמור שלא קנוי לו רק שהוא שכיר אצלו אפילו לזמן ארוך אין אדם מצווה על שביחתו ואפילו רבו ומי"מ אם עושה מלאכתו בבית ישראל דבר שאין שייך לישראל כתיקון מלבושיו וכיוצא בו נ"ל דמותר לכ"ע להניחו אבל אם מבשל לעצמו בעצים של ישראל וי"א דצריך למחות בידו דאל"כ מהוי כאלו הוא שלוחו:

כלל סה. מיקצה (ס"א ז"ט ע"א):

(א) ד' מיני מוקצה הם (א) מוקצה מחמת מיאוס (ב) מוקצה מדעת (ג) מוקצה מחמת איסור (ד) מוקצה מחמת מצוה:

(ב) מוקצה מחמת מיאוס כגון נר חרס ישן שהדליקו בחול ושפוד של עץ שתולין בו דגים וכלים הצואים אע"ג דיש אומרים דבי"ט אסור (פ"ק ס"י תל"ה) דוקא בי"ט משום דקיל והתשמיש מצוי ואתי לזלוילי להוציא אף אבנים וכיוצא בו שלא לצורך כלל לכך החמירו הכמים אבל בשבת מותר לטלטל כל זה דאין אדם מקצה בדעתו דבר הראוי לו להשתמש בו כיון שיש עליו תורת כלי:

(ג) מוקצה מדעת נחלק למ' אופנים וגם מזה התירו לטלטל בשבת קצת מהם אע"ג דאסרו בי"ט והם ד' אופנים שהתירו בשבת. (פ"א) דברי שראוי למאכל

קבא חיי אדם כלל סה הלכות שבת

אדם ובהמה אעפ"י שהקצה אותו מדעתו מלאכול בשבת מהמת שאינו מאכל אדם אלא ע"י הדחק כגון דגים שמלחן בע"ש וכן בשר חי רך ואוכלין אותו ע"י הדחק אפילו לא נמלח כלל (ע"פ סעיף ל"א ל"ג):

(פ"ג ז') שראוי לאכילה אפי' בלא דחק אבל הקצה מדעתו לאכול מטעם שהקצה אותן לסחורה אע"פ שנתנן לאוצר וכן ביצים שנותנין תחת תרנגולת לגדל אפרוחים אבל עדיין הם ראויים לאכילה ואפי' חטים שזרען בקרקע דאעפ"י שדחאן בידים ונתכוון לזרעה כיון שעדיין לא נשרשו וראויים לאכילה אין הקצאתו כלום ודעתו של אדם להזור ולמלך לאכילה (ע"י):

(פ"ג ג') דבר שראוי למאכל בהמה אך מע"ש לא מוכן לכך כגון בהמה ועוף שמתו בשבת אע"פ שבחש"מ עדיין היו בריאים (סי' שכ"ד) (דגמסוכנת בה"מ אפי' ז"ט מותר) ובשר חי שנסרה בשבת דאע"ג דמתמול לא היה עומד לכלבים דמה דהוי לאדם אינו נותן לבהמה מ"מ מותר בשבת לטלטל (ע"פ ס"ז):

(פ"ג ז') דבר שראוי להשתמש בו אלא שנשתנה בשבת ממה שהיה והוי כעין נולד שנבאר לקמן מ"מ כיון שאינו מעשה חדש גם זה מותר בשבת כגון כלים שנשברו בשבת ואינן ראויין למלאכתן שהיה קודם השבירה ומ"מ ראויים לכסות בהם (ע"פ סעיף ו') וכן נכרי שעשה כלים מעצים (ש"ס מ"א ס"ק ט"ו וע' במ"א סי' תקפ"ו) ועצמות רקים שנתפרקו מן הבשר ואתמול היו מהוברין לבשר והיה דינן כבשר וע"פ עבשנין ראויין לכלבים (ע"פ סעיף כ"ט) אך י"א דכלי שנשברו הוי נולד גמור ודינו כדלקמן (פ"ג ס') אא"כ ראוי לקבל בתוכו איזה מאכל או משקה מעין מלאכתו הראשונה. כגון שבירי עריבה לצוק לתוכו מקפה ושבירי זכוכית לצוק לתוכו שמן (סי' ע"פ סעיף ו') ולדבריה' גם בנכרי שעשה כלי אסור גם בשבת:

אלו ד' אופנים מותרים בשבת ואסורים ב"ט:

(פ"ג ה') למעלה מזה דברים שעומדים לאכילת אדם או לתשמיש ואמנם כיון שבשבת אינן ראויין אפי' ע"י הדחק ולכן קי"ל דאפי' בשבת אסורים לטלטל כגון דגים שלא נמלחו כלל (ובצ"ת אסור לחלוטין) ושומן של בהמה אעפ"י שכבר הוא מהותך ובשר קשה שאינו ראוי לאכול חי (ואע"ג דכ"ז ע"כ ראו לכלבים כיון שהם ראויים למאכל אדם לאחר זמן אין דעתו ליטנו לכלבים וי"א הקלה דעתו ממנו מע"ש) (ש"ס במ"א ס"ק כ"ו):

(פ"ג ו') למעלה מזה דברים שאינם מוכנים כלל לתשמיש אדם ולא לאכילת אדם ובהמה אע"ג דלפעמים משתמש בהם דרך ארעי מ"מ כיון שלאחר התשמיש תיכף זורקה וזו נקרא מוקצה מגופו כגון אבנים ולבינים העומדים לבנין אפי' לאחר שנמר הבנין אם סדרם זה ע"ג זה גלי דעתיה דעדיין דעתו עליהם לבנין אבל אם כבר נגמר הבנין ולא סדרן אזי יש תורת כלי עליהם שדרך ב"א להשתמש בהם לסמוך או לכסות דבר בלבינים (ש"ס סעיף י"ז) והתיבות ברזל והתי' זכוכית והתי' עץ אע"ג שראויים לכסות בהם לא מהני כיון שאין עליהם תורת כלי (סעיף ז') ומעות ואפי' דינר זהב (א"כ כקנ' אותם ויסקן למכירת סי' ע"ג ובמ"א ס"ק מ"ה) ועצים וקנים וקורות ונוצות של עופות ועורות של בהמה בין להיץ ובין יבשין בין מבהמה גסה או דקה במדינתנו שאין יושבין על הקרקע (מש"כ כ"ז) מקום הש"ע דעורות גסה קזי ליטנו עליו ע' שנת מ"ו ע"א בגלילא (ש"ס) ופשהן כיופין שאינו ראוי לשום תשמיש ונסרים של אומן שעומדים למלאכה (מש"כ אל' צעה"ג דמותרים) ועפר וחול אפי' אם אינו מהובר לקרקע ושבירי כלים שאינן ראויים עוד לשום תשמיש או שדרך בני אדם שלא להשתמש בו עוד כגון מהט שניטל עוקצה או הודה דאע"פ דעדיין ראוי לטול בו קוץ מ"מ אינו חשוב ואדם זורקו לאשפה. ומת וכל בעלי היים אפי' בהמות ועופות שיש לו בתוך ביתו וקליפי אגוזים וקליפי ביצים. ועצמות הקשות שאין ראויים אפי' לכלבים אעפ"י שנתפרקו כבר מהבשר מע"ש (סי' ע"פ) ותבן מוסרח שאינו ראוי עוד אפי' לאכילה ותשמיש בהמה ואפי' בז"ט אם הוא ג"כ לה שאינו ראוי אפילו להסקה (סי' תקי"ז) ודלתות הבית והחלונות

חיי אדם כלל סה הלכות שבת

והחלונות או אפילו של כלים המוקצים אע"פ שהם כלים כיון שאינן מוכנין כלל לתשמיש ולכן בין נתפרקו מע"ש או בשבת לעולם הם מוקצים וכן סולם של עליות הגדולות שהן דומין לדלתות הבית (ע"פ סעיף ק' וסעיף י"ט) :

(פן ז') למעלה מזה ג' מיני מוקצה חמורות מזה דאפי' ר' שמעון דלית ליה מוקצה כלל מזה באלו דאסורים. (מין א') מוקצה מחמת חסרון כים דהיינו שמקצה אדם מדעתו מלהשתמש בהם מפני שמקפיד עליהם שלא יתקלקלו או שלא יתלכלכו או כלים המיוחדים לסחורה ומקפיד עליהם כגון כל דברים היקרים או אפי' אין דמיו יקרים כגון גיזי צמר אם נתנם לאוצר לסחורה ומקפיד עליהם (ע"פ וס' רל"ט וע"פ נ"ח) (אבל אם אינו מקפיד אפי' נתנו לאוצר ועומד לסחורה מותר קוף מדבר מכלל ומקצה לאעפ"י דמתן לאוצר מותר כמו שנארכו בס' א') ואפי' כלי סעודה כגון קערות וכלי זכוכית וסכנינים ונ"ל דדוקא בחגוני שאין דרכו להשאיל כלים אבל מי שדרכו להשאיל כלים חדשים אין בהם מוקצה אע"פ שנתנן לאוצר שהרי אינו מקפיד עליהם וכן צמר גפן ופשתן וצמר סרוק העומד לסחורה או למלאכה ונתנן לאוצר ומקפיד שלא יטנפו וכן כלי אומנות שמקפיד עליהן שלא יפגמו וכלי בעלי בתים שמקפיד עליהן כגון סכנין של סופרים ושל מילה ושחיטה וגייר העומד לכתובד ואגרת שמקפיד עליו לשמרו (ס' ע"ג) וכלים היקרים שאינן משתמש בהם כלל (רמב"ם פ' כ"ה) וכן כל דבר שמחמת שמקפיד עליו מיוחד לו מקום ואינו משתמש בו כ"ז הוי מוקצה מחמת חסרון כים ואסור לביע. וי"א דגם כלי המיוחד למעות לבד וכבר הניח בו מעות בחול אעפ"י שנשללו הוי מוקצה מחמת חסרון כים אא"כ עשה בו נקב שאינו ראוי עוד למעות (ס' ע"ג) :

(פן ק') (מין ז') וגם בזה לכ"ע הוי מוקצה והוא נולד גמור שנעשה מעשה חדש כגון אפר שבבירה שהוסק בשבת ע"י נכרי (ס' תל"ט) דמעיקרא עצים והשתא אפר ואפילו הוא חם עדיין ובי"ט אע"ג שכל זמן שהוא חם אינו מוקצה דעדיין ראוי לצלות בו ביצה אבל אם נצטנן כבר הוי נולד. וביצה הנולדה בשבת וי"ט (מלמד איסור הכנה). וחלב שנחלב בשבת וי"ט לקערה דיקנית (מלמד איסור דע"ט). ונ"ל דמים הנושפין מאילנות בימי ניסן אסור לשחוקן בשבת משום נולד (ע' ר"ט ב"ה נמוס' ע"ט מ"א זע"ב) ונ"ל דאפילו יש כבר כלי עם מים מע"ש שנוסף לתוכו אפי"ה אסור ולא אמרינן דבטל כיון שהוא דשיל"ט (ואינו דומה לס' ע"כ להמס העכנים מוכני' בניגית ומיכף כשילול מתערב מש"כ כ"ן מיכף כשכופל מן האילן כיכר ואם כן כבר אסור) :

(פן ט') (מין ג') דבר שמקצה אותן מדעתו ומדחה אותן בידים לזמן עד שיהיו ראויים ונאותים לאותו דבר ובהש"מ עדיין אינו ראוי וגם נדחה ממה שהיה ראוי וזהו נקרא מוקצה דגורגרות וצמוקים שמניחין ליבשן וטבע פירות אלו שמשעה שמתחילין להתיבש עד שיתיבשו לגמרי הם מסריחים ואינן ראויין לכלום ולכן ביצים שהניחן תחת תרנגולת וכבר נסרחו (נמוס' ע"ט) וי"א דגם מוקצה דבעלי חיים הוא דומה לזה וגם בזה לכ"ע הוי מוקצה ואין בו מחלוקת כלל (ס' ע"ג) :

(ד) מוקצה מחמת איסור נחלק לשני אופנים (ה) מחמת איסור בעצמו (ז) מחמת איסור מלאכתו. (הפן ה') מחמת עצמו כגון פירות נושרין או שתלשין נכרי או קטן ורגים שנצודו אפי' היו המצודות פרושות מע"ש ועי"ט ובשבת נצודו מאליהן ואפי' אם ספק אם נתלשו וניצוד בשבת וי"ט ודג שהיה בספל של מים שכבר הוא ניצוד ונטלה הנכרי מן הספל ובהמה ועוף ששחמו לחולה שיש בו סכנה ומותר השמן שבגבר שהיה דולק בהש"מ ונכבה ובנין שנפל בשבת אפילו היתה רעועה ועומדת ליפול בהש"מ דאע"ג דאז אין בו איסור דאורייתא בסתירתו מ"מ איסור דרבנן יש בו (ס' מקי"ט) וחלב שנחלב בשבת אפילו לתוך קדרה שיש בו אוכלין דאסור לחלוב בשבת משום דש (ע' במלאכת דע). וביצה שנולדה בשבת וי"ט גורו בו חכמים משום ביצה שנולד בי"ט אחר שבת או שבת אחר י"ט דזה אסור מדאורי"י משום הכנה וכן כל כיוצא בזה שהיה אסור בהש"מ מחמת איסור

חיי אדם כלל סה סו הלכות שבת

איסור אפי' דרבנן אע"ג שעבשיו נסתלק האיסור. וכלי זכוכית שיש בו חול ויוצא החול דרך נקב קטן בשעה או ב'. וכלי שרואין בצל כמה שעות על היום דדומה למדידה ונ"ל דאין בכלל זה מה שקורין (לוהר) דבזה ליש כלל שום מדידה ואפי' הוא צריך לידע כמה שעות על היום לענין קיש או לימוד מ"מ לא הוי מדידה של מצוה שהרי המדידה עצמה אינו מצוה (מ"ל ס"ק ע"מ) וי"א גם בגד שעמנו (ס"י ס"כ ס"ק ע"ד). (פן ב') מחמת מלאכתו כגון כלים המיוחדים למלאכה שאסור בשבת כגון מכתשת ורחים וקורנס שקורין (האמער) וקרדום שמבקעין בו עצים ומרא שחופרין בו ומכבדות שמכבדין בו הבית ושופר ומנורה אע"פ שלא הדליקו עליו אותו שבת. אבל גר שהדליקו בו באותו שבת אסור לשלטל כדן בסים לקמן (וע' ס"י רע"ט סעיף ו' וזמ"ח) ונרות בין של חלב או של שעווה ופתילות מצמר גפן וכן כל כיוצא בזה (ע"מ ס"ק ל') :

(ה) מוקצה מחמת מצוה כגון נוי סוכה אע"פ שיכול ליטלן בלא שום איסור מלאכה כגון שתלאן בלולאות ושמן המטפס מן הנר בשבת וי"ט (רס"ה) כיון שהקצה למצות בהש"מ אע"ג שכבר נפל הגוי וכבה הנר איתקצאי לכולה יומא ומוקצה זה נהוג אפי' בחול לענין להנות מהן אלא דבשבת וי"ט אסור בטלטול ובחז"מ מותר בטלטול דאיסור טלטול אינו אסור אלא בשבת וי"ט (מל"ק) :

(ו) כלל אמרו במוקצה שכל דבר שהיה מוקצה בהש"מ והיה אסור בטלטול בהש"מ אמרינן מן דאיתקצאי מבהש"מ איתקצאי לכולי יומא ואם היה ראוי בין השמשות ואירע דבר שנתקלקל בו ביום וחזר ונתקן בו ביום חזר להיותו דאין מוקצה לחצי שבת (ס"י ע"ז) :

(ז) ועוד כלל אמרו שכל דבר שהיה מונח עליו המוקצה בין השמשות אע"ג שהוא כלי שמלאכתו להיות נעשה בסים לדבר האיסור ודינו כאלו היה המוקצה ולא נקרא בסים אלא עפ"י אופנים שנבאר לקמן אי"ה כלל ג"ו.

(ח) ועוד כלל אמרו בשם שאסור לשלטל המוקצה כך אסור ליתן כלי שיפול בו המוקצה וזה נקרא ביטול כלי מהיכנו (ס"י רס"ה) שהרי על ידי שנותן הכלי תחת המוקצה יאסור לשלטל הכלי ודומה כאלו חיבר שם בסיד (דף מ"ג נר"ט) :

(ט) ועוד אמרו כ"ד שהקצוהו הבעלים שלהם מחמת שאינו חשוב אצלם מחמת שהוא עשיר הוי מוקצה אף לעניים דמוקצה לעשיר הוי מוקצה אף לעניים לפיכך חתי' חרס שנשברה אם לא זרקה לאשפה מותר לשלטל אם ראוי לכסות בו אפילו מונחת ברה"ר במקום שאין כלים מצוים אבל אם זרקה לאשפה אעפ"י דאצל עני חשוב הוא כיון שהבעלים בטלוה מתורת כלי אסור לכל אדם. ודוקא חתי' חרס שהיה עליו תורת כלי אבל אבנים ועצים כיון שלא היה עליהם תורת כלי אע"פ שראוי לכסות בהם אסור לשלטל אא"כ עשה בו תיקון קצת. ואין חילוק בין כלי שנשברה בשבת או בחול כל זמן שלא זרקה לאשפה דלעולם מותר לשלטל כדלעיל אלא בזרקה לאשפה יש חילוק דאם נשברה בחול זרקה בשבת מותר לשלטל כיון שבין השמשות היה תורת כלי עליו (ע"מ סעי' ז' וזמ"ח) :

כלל סו. דין באיזה ענין ותיקון מותר לשלטל מוקצה והטעם למה אסרו מוקצה :

(א) המוקצה אעפ"י שאסור בטלטול יש מהם דברים דמהני בהם מחשבה מע"ש ויש מהם שצריכין איזה תיקון ויש מהם דלא מהני שום תיקון ויש מהם שא"צ אפילו מחשבה. וטעם החילוקים בדיניהם הוא עפ"י הטעם שאסרו חכמים לשלטל דבר מוקצה ואע"פ שאין בו שום גררא דמלאכה לא דאווייתא ולא דרבנן והטעם שאסרו כי הרמב"ם וז"ל ומה אם הזהירו הנביאים שלא יהא הלוכך בשבת כשל חול ולא שיחת שבת כשל חול ק"ו שלא יהיה טלטול שבת כטלטול של חול כדי שלא יהיה בעיניו כיום חול ויבא לתקן ולהגביה כלים מפנה לפנה ומבית לבית ולהצניע אבנים וכיוצא בו שהרי יושב בביתו בטל ומבקש דבר להתעסק בו

חיי אדם כלל סו הלכות שבת

ונמצא שלא שבת ובטל המעם שכי בתורה למען יגוד ועוד כשיבקר ויטלטל כלים שמלאכתן לאיסור אפשר שיתעסק בהם מעט ויבא לידי מלאכה ועוד מפני שמקצת העם הם טיילין ויושבי קרנות וכל ימיהם הם שובחים ממלאכה ואם יהיה מותר לילך ולדבר ולטלטל כשאר הימים נמצא שלא שבת שביתה הנזכרת ולפיכך שביתה בדברים אלו הוא שביתה השווה בכ"א. מפני זה אמרו שלא יטלטל אלא כלים הצריך להם עב"ל. ולאביד כ' המעם משום גדר הוצאה ואמנם עם כ"ז לא זכינו לידע מעם שחלקו חכמים לאסור מוקצה א' יותר מחבירו כאשר נבאר פרטיהם. ונ"ל להוסיף עוד טעם שכיון שראו חכמים לאסור המוקצה מטעמים הנזכרים סמכו דבריהם על פסוק והכינו את אשר יביאו דאיכא מאן דיליף בגמ' מפסוק זה דמוקצה הוא דאורייתא כיון שלא היה מוכן מע"ש ולכן אף דלא קי"ל הכי מ"מ סמך גדול סמכו על פסוק זה שלא לטלטל אלא מה שהוא מוכן מע"ש או ממילא או שהכין במחשבה או במעשה לכל דבר לפי תשמישו והוה המעם לעצמו דאמרינן מגו דאיתקצאי לבהש"מ איתקצאי לכולי יומא דכיון דלא היה מוכן בע"ש נשאר באיסורו ולכן חלקו חכמים בדבר ואמרו:

(ב) כל כתבי קדש ואוכלין ומשקין אעפ"י שייחדן לסחורה כיון שהם לצורך שבת לא רצו לגזור ולכן אפילו לא הזמין לא במחשבה ולא בדבור מותר לטלטלן שהם דברים שמצוה לעסוק בהם או להתענג ואפילו שלא לצורך כלל אלא לפנותן ממקום למקום מותר הוי' מן התפילין דכיון דאסור להניחן בשבת אסור לטלטלן אלא לצורך כגון שלא יפלו (ס' ע"ג סעיף ז')

(ג) כלים שמלאכתן להיתר או אפילו לאיסור ולהיתר כגון קערות וסכינים וכוסות וקדרות אעפ"י שמבשלין בו מ"מ דרך להשתמש בו בלא בישול וכל כיוצא בזה שאין אדם מקצה דעתו מלהשתמש בהם ולכן כולם הם מוכנים רק שרצו חכמים לגזור שלא לפנותן ממקום למקום משום טרחה יתירה כמו שבארנו ולכן אם עושה לצורך הכלי שלא יגנב או שלא יפסד מקור וחום וכיוצא בו מותר לטלטלו ולהעמידו במקום המשתמר (סע). ומ"מ כלים הנעשים מפרקים או שיש בהן חריצים הדומין לפרקים אסור לטלטלו דשמא תפול ותתפרק ויחזרנה ונמצא עושה כלי בשבת אא"כ דרך אותו כלי להיות רפוי כדאיתא במלאכת בונה (ס' רע"ט):

(ד) כלים שמלאכתן לאיסור כמבואר לעיל כלל ס"ה ס"ד ד' דמהם מקצה דעתו מחמת איסורן וגם דיש לחוש שמא יבוא לעשות מלאכה בהן ולכן אסרו לטלטל אפילו לצורך הכלי שלא יפסד ויגנב ולא היתירן אא"כ הוא צורך לשבת כגון לפצוע בו אגוזים ולכסות בהן כלים ולפתוח בן דלת ותיבה וכיוצא בו לצורך שבת או אפי' אינו צריך לגוף הכלי אבל צריך למקום הכלי דלתשמישים אלו אינו מקצה מדעתו שהרי גם בחול לפעמים משתמש בהם לצורך גופם או מקומם ואפי' אם עכשיו עיקר כוונתו לצורך הכלי כיון שעכ"פ מטלטלו לצורך גופו ומקומו מותר דאין כאן מקום לגזור (ע"ג סעיף ג')

(ה) לפיכך מנעל חדש מותר לשמשו מעל הדפוס אעפ"י שהדפוס מלאכתו לאיסור כיון דשם בלי עליו מותר לטלטל לצורך מקומו דהיינו המנעל ואין חילוק בין ליטול הדפוס מתוך המנעל או המנעל מן הדפוס וכן חלוק שכבסו ותחבו בו קנה אם הקנה היא כלי מותר ליטלו מתוכו ואם אינו כלי שומטו מן הקנה אבל אסור ליטול הקנה ממנו כיון שאין עליו תורת כלי דינו כעצים ואבנים לעיל (פ' ו') (ע"ג סעיף ז')

(ו) דברים שהם מוקצים מחמת חסרון כים כמבואר לעיל כלל ס"ה (פ' ז' ס' ט') כיון שמקפיד עליהן מלהשתמש בהם בחול שום תשמיש ואי"כ מקצה אותן מדעתו לגמרי וכן מוקצה מחמת נולד או מחמת דדחיה בידים וכן כל דבר שהוא מוקצה מחמת שאינו ראוי לשום תשמיש כמבואר לעיל (פ' ו') וכן מוקצה מחמת מצוה כיון שכ"ז אדם מקצה מדעתו לגמרי ולכן אפילו לצורך גופו או מקומו אסור ואין לך מוקצה שיהיה מותר לצורך גופו ומקומו אלא כלים שמלאכתן לאיסור כיון

חיי אדם כלל סו הלכות שבת קבג

שיש תורת כלים עליהם ולא מקצה אותם מדעתו לגמרי אבל כל השאר מקצה לגמרי (ע"פ):

(ז) לפיכך אם מכין אותם מותר לשלול, ואמנם לא הכל שוין בדין ההכנה דמוקצה מגופו המבואר (כפן י'): אם מיחדו לתשמיש הרי עי"ז דינו ככלי ולכן אם הוא תשמיש שדרך ליחד דבר זה לתשמיש זה כגון אבן שדרכו בכך ליחד לפצוע בו אגוזים סגי ביחד לזה מע"ש אעפ"י שאינו מיחדו בהדיא להשתמש בו לעולם ואם רוצה להשתמש בו דבר שאין דרך ליחדו לכך כגון שרוצה לכסות בו כלים ולסמוך בו דלת ולהכות בו ברזא שדברים אלו הם רק במקרה ואינם תדירי ואף שישתמש בזה לפעמים תיכף אחר התשמיש זורקה להרוצה ליחד עץ ואבן למלאכות אלו מחליקו ומתקנו כידוע ולכן לא מהני אם מיחדו לתשמיש לשבת זו אא"כ יחדו לכך לעולם ואפילו במחשבה בעלמא סגי וכ"ש כשעושה בו מעשה ומגלה דעתו לעשותו כלי ואז דינו ככלי שמלאכתו להיות (סעיף כ"א) ודוקא סתם אבנים אבל אבנים המונחים על הכירה מותר לשלול בלא שום הכנה דמסתמא מיוחדין לתשמיש (מ"א סימן רכ"ט) ולפיכך אסור לשלול העצים העגולים שנסרו לשרפה (סקורין קלעלליך) לישב עליהם אם לא שתקנם מע"ש לכך כיון דאינם עומדים לשיבה או שסדרם מע"ש וישב עליהם מע"ש (מ"א סי"ק מ'):

(ח) וכן עפר וחול הצבור בזוית בהצר או בבית מותר לשלולו דכיון דצברו זה הוא הזמנתו לתשמיש אבל אם הוא מפורז בטל לקרקע ואסור בטלטול ולכן מותר ליטול פירות הטמונים בחול הצבור (ס"ס סעיף ל"ח) ומותר לשלול אפר כירה שהיה שם מע"ש אבל מה שהוסק בשבת אסור דהוי נולד (סי' ע"י מ"א סי"ק מ') וכן מותר לחתוך ענף מן הדקל מע"ש להניף בו להבריה הזבובים וכיוצא בו כיון דיחדו לכך עישאו כלי גמור (ע"מ סעיף מ"ח) אבל אסור ליקח ענף מן המכבדות שהרי הוא מוקצה ואפ"י נמל נכרי אסור לשלולו:

(ט) וכן מוקצה מחמת חסרון כים מהני הזמנה להשתמש בו רק שצריך ליחדו לעולם לתשמיש ולא מהני יחוד לשבת זו לבד ולכן הרוצה להניח צמר גפן ופשתן שיחדן לסחורה על מכתו צריך יהוד לעולם או שימשח בשמן ואם לא יחדן לסחורה סגי במחשבה מע"ש וכן עורות לחים ויבישין וכל כיוצא דינן שוה (סעיף כ"ד כ"ה):

(י) ודוקא לדבר שראוי להשתמש בו קצת לכסות בו וכיוצא בו מהני יחוד אבל לדבר שאינו ראוי לכלום כגון שיזמין גרוגרות וצמקים קודם שיתבישן שאינם ראויים לכלום באותו זמן וקליפם ביצים ואגוזים ועצמות יבישים וכיוצא בו לא מהני להו מחשבה ואפ"י הזמנה בפה וכן מטבע אם לא שיעשה מעשה דמוכח שעומד לתשמיש כגון במטבע שינקוב אותה דראוי לתלות בצואר בתו ואפילו עצים ואבנים אם עושה בהם מעשה המוכיח שרוצה להשתמש בו דע"ז נעשה כלי ואע"ג שאין מיחדו לעולם סגי בזה וכבר כתבנו כלל נ"ט סימן י' דין בהמה שנפלה לגומא אם מותר להוציאה:

(יא) מוקצה מחמת מצוה הוא כל דבר שהקצה למצוה בין בחול ובין בשבת וא"כ אסור להנות מהן וכיון דאסור להנות מהן ולכן בשבת וי"ט אסורין בטלטול אבל בחול ואפ"י בחש"מ ל"ש איסור טלטול ואיזה דבר הוא מוקצה למצוה כגון נר של שבת ונר של יר"ט ונוי סוכה ואתרוג ולולב והרס וערבה ואפילו הערבה שנוטלין בהושענא רבה ונר חנוכה בכל זה אסור להסתפק מהן משום ביטול מצוה וכ"ש מנר שדולק בשבת וי"ט דאסור משום מכבה ואפילו להנות מהן בענין שאין בו ביטול מצוה אפ"י אסור משום בזוי מצוה דכיון שהקצה למצותן כל משך מצותן הם אסורים:

(יב) לפיכך מותר השמן שבנר וכן שמן המטפספס אסור להנות מהן כל השבת ואפילו לאחר שכבה הנר דמסתמא הקצה השמן שידליק (רע"ט) וכן נוי סוכה אסור להנות מהן אפילו בחוה"מ ואפילו לאחר שנפלו דכיון שתלאן נתבטלו לסוכה ואיכא בזוי מצוה (סימן תרל"ק כ"י נ"ט ר"ן דל"ק כמ"כ תוס' נשנת כ"ג וע"ש

חיי אדם כלל סו סו הלכות שבת

וע"ט נמנהג"ט ונט"ו סימן כ"א) וכן אתרוג אסור להנות כל ז' ואפי' נפסל אחר שעשה בו המצוה (ל"ר כ' דהומנה לאו סלמא) והמיז אוסר תיבה לאחר בהש"מ ובה"ל אסור גם בח' (מ"ס"ה) וכן ציצית כשהן בכשרות אסור לקשור בהם שום דבר משום ביוזן (כ"א) וזר של בהכניס עיין כלל י"ז:

(יג) כל דבר אינו אסור אלא למה שהקצה אותו והיינו אתרוג לא הקצה אלא מאכילה ולכן מותר להריח בו מן הדין רק לפי שנחלקו אם מברכין עליו כיון שאינו עומד להריח יש למנוע מלהריח בו בשעת נטילתו אבל באמצע היום או בשבת מותר להריח בו ולברך עליו וההדס שאינו עומד אלא להריח נמצא שהקצה אותו מלהריח ולכן אסור להריח בו ואפי' בשבת שאין נוטלין הלולב מ"מ כבר הקצה לכל ז' (מרכ"ג ע"ט נ"א) וכן אם תלה פירות בסוכה לנוי אסור לאכלן ומותר להריח בהן ואם תלה בה עשבות המריחים ניל דאסור להריח בהם (ומ"כ המ"א סי' תרל"ק דא"ס סיכך נהד"ס יש עמירין להריח היינו דוקא כסיכך נהן דאפשר לסכך דעלים כמ"כ ע"ט נ"א נ"א כ"כ נמלה נה) וכן אסור לטלטל הלולב בשבת. ונ"ל דלא מבעי' לצורך גופו דאסור כיון שכבר הקצה למצוה אלא אפי' לצורך מקומו אסור דהוי כאבן:

(יד) הפריש אתרוג סתם לז' ימים אסור לדידן גם בח' הפריש לכל יום א' אסור לאותו יום כולו ומותר למחר (מ"ס"ה) ומותר לכתחלה להתנות על אתרוג שיהיה כולו ליום א' ושאינו בודל כל בהש"מ של ב' ואילך (וכ"ל לפי מה ש"כ המ"א סי' תרל"ק דהיכא דליכא סתירת אהל מהני תנאי א"ס כן א"ל אינו בודל כל בהש"מ) הפריש לשאר ימים דחסר כשר מותר לאכול ממנו ובלבד ששנשאר בו כשיעור לצאת ואפילו בלא תנאי דמתחלה לא הקצה אלא כשיעור (כ"כ המ"א סי' תרמ"ט ס"ק י"ט ול"ע דנלא תנאי מסתמא הקלה כולו):

(טו) בנוי סוכה מהני תנאי דהיינו שעומד מבעי' ואומר אני מתנה שאינו בודל מהם כל בין השמשות או לאכלן כל זמן שארצה וא"כ גם בהש"מ בכלל שהרי גם בהש"מ מותר ליטולן (תרל"ק) אבל תנאי אחר כגון שיאמר אני מתנה עליהם לאכלן למחר דכיון דחלה הקדושה עליהן בהש"מ אסורין כל ז' דסוכה נוהג בלילות כבימים משא"כ אתרוג דכל יום הוא מצוה בט"ע ובשמן המטפסוף והנותר בנר לא מהני אפי' תנאי זה דע"כ אסור בהש"מ משום אסור כיבוי דהמסתפק מן הנר חייב משום מכבה ומ"מ מותר לאחר השבת והנותר משיעור הדלקה בנר הנזכה כגון שכבה אסור לעולם וצריך לשורפה בפ"ע דאגב הביבות הנם מקצה לגמרי שלא להנות ממנו (תרע"ג):

(טז) אם טלטל המוקצה לצורך גופו או מקומו כ"ז שעודו בידו מותר לטלטלו ולהניחו באיזה מקום שירצה (ס"ס רס"ו ור"ס ע"ט וע' רס"ו נ"א ס"ק י"ט שהק' משנת ל"ה ומה עמירין אינו מספיק דעכ"פ קשה מר"י נר חניכא שאמר שמעתי כו' ואיך הוכיח מזה שא"כ ע"ה כיון דעדיין בידו ולכן דין זה ל"ע):

כלל סז. דין בסיס לדבר איסור (ע"ט ע"י ע"א):

(א) כבר כתבנו שהמניח דבר מוקצה אפי' על כלי שמלאכתו להיות דין הכלי מוקצה גופו ואמנם אינו נעשה בסיס אלא עפ"י ז' אופנים: (א) שיהיה מונח עליו בהש"מ דאז אמרינן מנו דאיתקצאי לבהש"מ איתקצאי לכולי יומא אבל אם הניח הנכרי או קטן או אפי' הוא בעצמו בשוגג בשבת אע"ג דכל זמן שהמוקצה מונח עליו אסור לטלטל הכלי מ"מ לאחר שהוסר המוקצה ממנו אין עליו דין בסיס עוד ומותר לטלטל וי"א דאפי' בעודו עליו מותר לנער המוקצה ממנו. (ב) לגדולי הפוסקים לא נעשה בסיס אפי' היה דעתו שיהיה מונח שם כל השבת אבל אם דעתו שלמחר יטלנו נכרי לא הוי בסיס ויש לסמוך ע"ז במקום פסידא אבל בל"ז ק"ל לגדולי הפוסקים דאפי' דעתו לסלקו הוי בסיס כיון שבהש"מ היה מוקצה עליו. (ג) דוקא כשהניח עליו בכוונה אבל אם שכח אפי' שהניח עליו בחול בכוונה והיה דעתו לסלקו קודם שבת ושכח לא הוי בסיס. (ד) שיהיה מונח המוקצה על כלי

כלי שלו או על של חבירו שנתן לו רשות אבל אם הניח מוקצה שלו על כלי של חבירו שלא ברשות קו"ל אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ומימ אם נתן ראובן מוקצה של שמעון בכלי של שמעון הוי בסיס דמסתמא נחא ליה לשמעון שלא יבא לידי הפסד. (ה) שיהיה מונח שם המוקצה בשביל שיתיישב עליו בטוב אבל מה שמניחין בדרך אקראי כמו שרגילין להשים בתיבה הפצים אלו על אלו מפני שאין לו ריוח לפנות לכל הפץ מקום השולי התיבה לא הוי בסיס וניל דאף לסברא זו התיבה הוי בסיס שהרי עכ"פ היה דעתו שיונח בתיבה אלא שהכלים שבתיבה שהמוקצה מונח עליו לא הוי בסיס ויש חולקין וס"ל דהוי בסיס. (ו) שיהיה מונח על עיקר הכלי אבל כ"ס התפור בבגד ומעות מונח בכ"ס כיון שאינו על עיקר הבגד לא הוי הבגד בסיס. (ז) לא מקרי בסיס אלא כשמונח עליו דבר איסור כלכד אבל אם מונח עליו גם דבר והיתר וההיתר חשוב אצלו יותר מן האיסור לא הוי בסיס. ודוקא שהשוב לו אבל אם אינו חשוב לו אע"ג דלאחרים חשוב לא נקרא חשוב;

(ב) ההילוק אם הוא בסיס או לא הוא זה דכל מקום דהוי בסיס אסור לשלטל הכלי אפי' לצורך גופו ומקומו ואפילו לנער ממנו המוקצה דהוי רק שלטול כלאחר יד אפי"ה אסור שהרי הכלי גופו נעשה כאלו היא עצמה המוקצה ובמקום דלא נעשה בסיס אם צריך להשתמש בגופו של כלי או שצריך למקום הכלי מותר לנער המוקצה דהוי שלטול כלאחר יד ואם א"א לנער שמתירא מהפסד הכלי או אפילו מהפסד המוקצה משלטל הכלי עם המוקצה למקום הצריך לו וכן אם צריך למקומו משלטלו ועודו עליו שכיון שצריך למקומו א"א לו לנער שם (ס"ו ע"ט);

(ג) הא דשרינין ניער דוקא כשצריך הכלי המותר או מקומו אבל בשביל הפסד המוקצה אסור לנער (עיין מ"א סי' ע"ט ס"ק ה' וסי' ע"י ס"ק י"א מה שכתב נ"ס הנ"ז ולי איכא הפסד בניעור ור"ל איסור המוקצה וכן הוא בהדיא נ"ז);

(ד) עפ"י הכללים המבוארים נתברר שכשהדליקו מנורה על שלחן אסור לשלטל השלחן שהרי השלחן הוא בסיס למנורה ונרותיה אם לא שהיה מונח על השולחן בהש"מ לחם דאז הוי בסיס לאיסור והיתר וההיתר חשוב יותר מהאיסור שהרי צריך לסעודת שבת. וניל דזהו המעם שמקפידות הנשים להניח הלחם על השלחן קודם הדלקת הנרות (וכו' מסולק ממהות הט"ז כס"י ע"י סק"א) ואם אינן נביאות בנות נביאים הן ואם נפל נר דולק על השלחן ומתירא שלא תדלוק השלחן אעפ"י שלא היה לחם על השלחן מותר לנער כיון שאין דעתנו להניח המנורה כל השבת ובמקום הפסד סמכינן ע"ז כדלעיל סי' א' בדין ב' (ס"ו רע"ו);

(ה) המנורה שהדליקו בו נר שבת נעשה בסיס לנרות ולכן אסור לשלטל המנורה אף לאחר שיכבה אפי' לצורך גופו ומקומו אע"ג דישאר כלי שמלאכתו לאיסור מותר לשלטל בכה"ג זה אסור כיון דבהש"מ היה אסור לשלטל בכה"ג משום הנרות ומ"מ נוהגין לשלטלו למחר ע"י גברי וסומכין בזה על דעת האומרים שלא נעשה בסיס כיון שלא יהיה עליו כל השבת ומימ אם הגר מאוס עליו ביותר המיקל לשלטל ע"י ישראל לא הפסיד מידי דהוי אגרה של ריעי (ס"ו רע"ט);

(ו) וכן ג"כ מותר לנער המפה שמונח עליו קליפי אגוזים ולא אמרינן דהוי בסיס משום שלא היה עליו בהש"מ ועוד דאפי' בשעה שמניחין שם אינו חושש להיזק יפלו ודוקא ניער אבל אסור להגביה המפה עם הקליפין ואם יש ג"כ פת על המפה מותר להגביה להמפה ולשלטל עם הקליפין ולזרוק הקליפין דכיון דקליפין אינן חשובין כלל במילים לגבי פת ואפי' לא היה שם פת מותר להניח שם פת כדי לשלטל אגבן הקליפין (מ"א סימן ע"ט ס"ק כ"ו ועיין נ"ל כ"א ע"ז תוספת ד"ה עושה ועיין ט"ו ס"ס ע"י ס"ק ק');

(ז) כבר בארנו שאם היה בסיס לאיסור ולהיתר אם היה ההיתר חשוב יותר אזי בטל האיסור לגבי ההיתר ואם האיסור חשוב לו יותר בטל ההיתר לגבי האיסור ולכן תיבה שיש בה דבר המותר לשלטל וגם מעות אם המעות אינם עיקר וצריך לשלטל התיבה עם הדברים המותרים אם אפשר לו שיקח משם הדברים

חיי אדם כלל סו הלכות שבת

המותרים לא יטלטל התיבה ואם א"א לו לטלטל אלא ע"י כלי זו שאם יקח אותם מן התיבה ימאסו או שיפלו לארץ ויטנפו אם יכול לנער המעות מן התיבה ינער ואם א"א לנער מפני הפסד כדלעיל סי' ב' או שצריך למקום התיבה מותר לטלטל התיבה כמו שהיא ואין צריך לנער (ע"ט);

(ד) היה האיסור וההיתר שניהן השובין או שניהן אינן השובין נ"ל דאסור (סג);
 (ט) כים המיוחד למעות התפור בבגד אם אין בתוכו מעות בטל לגבי הבגד ומותר ללבשו ואם שכח מע"ש ויש בו מעות ילך למקום המשתמר וינער שם דכל זמן שהמוקצה בידו אינו מהוייב להשליך מידו תיכף אלא מותר לילך למקום שירצה להניחו שם (ועיי' נכלל הקודם סימן ט"ו ע"ג זה ל"ט) ואם א"א לו לנער מ"מ מותר לטלטל הבגד כיון שהמעות אינו על עיקר הבגד וא"כ בטל הכים לבגד אבל אסור ללבשו שמא יצא בו לרה"ר ואם הוא בדרך עיין לעיל כלל ג"ד סי' ה' וה"ה אפי' הניח בכים מעות בכונה מותר לטלטל הבגד אבל אסור להכניס ידו בכים דהכים הוא מוקצה כדן בכים אבל בשכח מותר להכניס ידו בתוכו דלא נעשה בכים כדלעיל (סד);

(י) וכו' בכים התפור בבגד וכן תיבה שבשלחן שקורין (טיז קעסטעל) המיוחד למעות וכיוצא בו ועשוי בענין שא"א להוציאו לגמרי מן השלחן וא"כ נתבטל לעיקר הבגד ולשלחן אבל כים מעות הקשור בבגד וכן התיבה אם יולין להוציאו לגמרי מן השלחן וא"כ כא"א כלי בפ"ע לא נתבטל לבגד ולשלחן ואסור לטלטל הבגד והשלחן שהרי הם נעשים בכים למעות אא"כ יש בתוכם ג"כ דבר הותר החשוב כדלעיל סי' ז' ח'. ונ"ל דאם יש בתוכו רק איזה פרושות בטילים לגבי הבגד דאין אדם מבטל בגדו ושלחנו בשביל איזה פרושות;

(יא) נ"ל דאם (הטיז קעסטעל) תלוי בשלחן ועשוי להניח בתוכו לחם וסכינים ואירע שהניח בו מעות אפי' אין בו לחם וסכינים אע"ג (דהטיז קעסטעל) ודאי אסור לטלטל אבל מותר לטלטל השלחן שהרי גם (הטיז קעסטעל) הוא כלי שמלאכתו להיות וא"כ נעשה השלחן בכים לאיסור ולהיתר ומכ"ש כיון שאין המעות על עיקר הכלי וצ"ע. ואם (הטיז קעסטעל) קבוע ברגלי השלחן ואינו תלוי בשלחן נ"ל דמותר לטלטל השלחן עם הרגלים אעפ"י שאין דף השלחן קבוע ברגלים ומכ"ש כשמחובר עד שא"א לטלטלו בלא רגלים אבל הרגלים לבר אסור לטלטל;

(יב) מטעמים שבארנו נתבאר שלא אסרו מוקצה אלא בטלטול אבל בנגיעה מותר כשהוא לצורך דבר המותר ובלבד שלא יניד אותה בידים לפיכך מותר לישב על אבנים וקורות גדולים שאינם זזים ממקומם מחמת ישיבתו (סי' ע"א מ"א ס"ק פ"א) וכן מותר ליגע בשולחן ועמוד אעפ"י שנרות קבועים בו אבל אסור ליגע במנורה תלויה וכן בביצה שנולדה שמא יתנדנד קצת אבל מותר לכפות עליו כלי אם לא נוגע בו ואם דבר הותר מונח על המנורה מותר ליטלנה משם אעפ"י שע"י יתנדנד המנורה דהוי טלטול מן הצד כמו שנבאר בסי' שאחר זה וכן מותר לטלטל מוקצה ע"י גפיחה (ע"ט);

(יג) לא אסרו לטלטל אלא כדרכו בידים אבל טלטול מן הצד דהיינו שאין לטלטל המוקצה בידו כגון שהטמין פירות בדבר מוקצה וגם מקצתו מגולה או שיוכל לתחוב בו דבר ולטלו בענין שא"צ לטלטל המוקצה בידים נוטלו ושומטו אע"ג דע"ז נוסף המוקצה ממנו כיון שאין צריך כלל להמוקצה אבל בשכולה טמונה בו אסור ליטול שהרי צריך לפנות המוקצה ואם המוקצה הוא כלי שמותר לטלטלו לצורך מקומו אפי' כולו טמון בתוכו מותר לפנות ודוקא כשצריך לדבר היתר אבל לטלטל לצורך המוקצה שלא תפסד אפי' בטלטול מן הצד אסור (סימן ע"ה"ב);

(יד) אם אינו צריך לטלטל בידים כלל אלא בגופו או ברגליו אפי' בשביל דבר המוקצה מותר דזה לא נקרא אפי' טלטול מן הצד ולפ"ז כשנר חלב וכיוצא בו מנח על הארץ מותר לדחפו ברגליו ויש אוסרין (ע"א מ"א ס"ק ז');

קה חיי אדם כלל סו הלכות שבת

(טו) מתוך זה יתבאר דמה שנוהגין למכור בשבת ולקבל המעות בכלי או שגוררין בסכין מלבד הרעה הגדולה של מקה וממכר כמה סמיות עיניהם דדוקא כשמטלטל היתר והמוקצה נופל מאליו מותר ודוקא לצורך דבר המותר אבל הכא שאין כאן אלא לצורך המעות אין שום ס' שהוא איסור גמור :

(טז) נוטל אדם את בנו בהצר אעפ"י שיש בידו אבן אם התינוק יש לו געגועין על אביו ואינו יכול להיות בלא אביו ואם ישלך האבן מידו יצעק התינוק דכיון שיש בו חשש חולי התירו אבל בלא"ה איסור ודוקא אבן אבל אם בידו מעות או שאר דבר מוקצה שמקפיד עליו אעפ"י שהמעות ביד התינוק רק שאוחז התינוק בידו והתינוק מהלך ברגליו איסור דהיישנין דלמא נפיל ואתי לאתויי. בלבוש כתב לאתויי ד' אמות וע"כ הוא ט"ס אלא שיטפ"י דלישנא דהא מיירי בהצר כמ"ש רש"י דברה"ד איסור לשאת התינוק אלא ר"ל דאתי לאתויי שיטול הדינר. ויש מתירין גם בזה ולא אסרו אא"כ נושא התינוק עם המעות דיאמר כשם שמותר לטלטל המעות כשהוא ביד התינוק ה"נ מותר לטלטל המעות בשביל התינוק (סימן ע"ט) :

(יז) כל דבר שיש לחוש שיוזקו בו רבים או תינוקות אפ"י מונח ברה"ר מותר לטלטל בפחות פחות מד' אמות וכן אם נשבר כלי זכוכית בבית וכיוצא בו במקום שיש לחוש שיוזקו בהם בני אדם מותר לטלטל להוציא (ע"פ סעיף י"ט) :

(יח) מת בשבת נוהגין להגביה אותו מעל הכרים ע"י ככר אף במקום שאין לחוש שישריח ויש למחות בידם רק לשמוט הכר מתחתיו (מ"א ס"י ע"ה) ובמקצת מקומות נוהגין להעצים עיניו ולישר איבריו שלא יתעקמו ואומרים דאיתא בזהר שהוא סכנה וכ"ז אין לו שורש עפ"י הדין ואף בזהר לא נזכר סכנה אלא בעינים וא"כ ליישר האיברים אין לו שום סמך. ואם הוא מלוכלך בטיט וצואה עד שמאוס בעיני רואיו מותר לטלטלו ע"י ככר או תינוק או ע"י כסותו ולרחצו במים בידו אבל לא ע"י טפה משום סחיטה אבל בלא"ה איסור אפ"י ע"י נכרי ואיסור לטלטל המת לצורך כהנים או לצורך מצוה אפילו ע"י ככר ותינוק אבל ע"י נכרי מותר או בטלטול מן הצד דהיינו להפכו ממטה למטה אפ"י ע"י ישראל ודוקא אם הקרובים רוצים אבל א"י לכופן להוציא מן הבית אם לא שהכהן חולה שאינו יכול לצאת מן הבית כופין הקרובים להוציא כדי להציל הכהן מאיסור ואם הוא נפל דליכא משום כבוד כופין הקרובים להוציא מן הבית בשביל כהנים עפ"י האופנים המבוארים (סימן ע"ח) :

(יט) היתר זה ע"י ככר או תינוק לא מצינו אלא במת אבל לא בשאר דברים המוקצים מגופו אבל כלי שמלאכתו לאיסור יש מתירין לטלטלו ע"י ככר או שיניח עליו שאר דבר היתר אם חושש שיפסד במקום זה ויוכל לטלטלו למקום אחר שהרי גם בהש"מ היה לו היתר עכ"פ לטלטלו לצורך גופו ומקומו אבל המנורה שהדליקו עליה נרות בהש"מ אע"פ שהוא כלי כיון שהדליקו עליו בהש"מ נעשה כמוקצה מגופו ולכן אפילו אם הניח עליו דבר המותר מע"ש כדי שיהיה בסיס לאיסור ולהיתר לא מהני שהרי ידוע שהנר חשוב לו בלילה יותר מדבר שמונה על המנורה (ט"ז סימן ע"ח) וכן סהורה שידרו עליו גשמים בשבת איסור לטלטל ע"י ישראל אפ"י ע"י ככר ולכסותן אם יש נכרי מוטב ואם לאו מותר הישראל לכסות (ש"ק) :

(כ) ודוקא בהפסד שאינו בהול עליו כירידת גשמים שיוכל לקרות לנכרי לטלטלו או לכסותו בעצמו אבל היזק שבא פתאום על אדם כגון דליקה או שמתירא מנזקים וגזלנים מותר לטלטל אפ"י מעות ע"י ככר או דבר המותר ויש מתירין אפ"י בלא דבר המותר (ס"י ע"ג סעיף ז' וסעיף י"ז) :

(כא) כל דבר מוטנה כגון רעי וקיא וצואה בין של תרנגולים וכיוצא בהם אם הם במקום דריסת רגלי ב"א או שמאוס לו מותר לסלקן לצדדין או להוציאם לאשפה אפ"י בלא כלי. ואם אינו במקום דריסת רגלים אלא שירא שהתינוקות יתלכלכו בו איסור להוציא אפ"י בכלי או לסלקו אלא יכפו עליו הכלי. ומ"מ אם הכלי

חיי אדם כלל סו הלכות שבת

הכלי מלא וא"א לפנות עליו מותר להוציאו לאשפה ולהחזירו משום כבוד הבריות (סימן ע"ט):

(כב) כשהוציא גרף של רעי או עביט של מי רגלים כל זמן שעדיין בידו מותר להחזירו כדון כל מוקצה שבעודו בידו מותר לטלטלו למקום שירצה ולאחר שהניחו מידו אסור להחזירו דמאם כיכ דלא הוי למידי אצ"כ נתן לתוכו מים ובלבד שיהיו המים ראויין לבהמה דאל"כ גט המים הם כגרף עצמו וכיון שהמים ראויים מותר לטלטל הכלי אגבן כדלעיל (סג):

(כג) בזמנ"ו מותר לזמן לנכרי ואם השקוהו י"ן מותר לט מלו אפי' נשאר בו פרורי הפת שנשרה בי"ן האסור בהנאה מ"מ בטלים לגבי הכוס ומותר להדיחו אצ"כ דאינו אלא כמסיר גרף של רעי ולכן איסור שנגע בהיתר או כלי מותר להדיח כיון שגרף הכלי הוא מותר אינו רק להסיר האיסור ואינו דומה להטביל כלי דהתם גרף הכלי אסור:

(כד) כשיורדים גשמים על דברים המוקצים עד שנמאס הכית מותר להוציאן ואפי' אם היו מונחים במקום שאינו משתמש שם אם יהיה לו פסידא מותר לקבוע דירתו שם כגון להכניס שולחנו או מטתו שם כדי שתמאס לו ואז מותר להוציאן וכן עכבר שנמצא באוכלין מותר לזרוק לחוץ (סד):

(כה) כבר כתבנו דאסור לבטל כלי מהיכנו דהיינו שיקה כלי שמותר לטלטל וליתנו תחת המוקצה שיפול בתוכו כדיון דאז אסור לטלטל כלי ההיתר דומה כאלו הברו בשיט (דף מ"ג נ"ג) ולכן אסור ליתן כלי תחת תרנגולת שיפול הביצה לתוכה ואפי' נתן כלי תחת מוקצה על מנת שישמט תיבה הכלי מתחתיו אסור דאפי' לפי שעה אסור לבטל כלי מהיכנו ומ"מ במקום הפסד מרובה מותר אפי' לבטל לכל השבת (סימן רס"ו) אבל מותר לכפות כלי על המוקצה שלא תפסד ובלבד שלא יגע הכלי במוקצה שמא יעגע אותה (סימן תקי"ג) ולכן כופין סל לפני אפרוחים כדי שיעלו וירדו וכל זמן שהן עליו אסור לטלטלו ואם היו עליו בהש"ם אעפ"י שירדו אסור לטלטלו:

(כו) נותנין כלים תחת הדלף שדולף דרך התקרה וכיוצא בו בשבת ואם נתמלא שופכו ומחזירו למקומו והוא שיהא הדלף ראוי לרחיצה אבל אם אינו ראוי אסור שאין מבטלין כלי מהיכנו ואם נתן כלי תחת דלף שאינו ראוי לרחיצה ומאוס עליו מותר לטלטלו עם המים המאוסים כדון גרף של רעי (לעיל סי' כ"ב) אבל לכתחלה אסור ליתן שם הכלי כדי שיהיה כגרף ויוציאנו שאין עושין גרף של רעי לכתחילה (של"ם) ונ"ל דבמקום צורך גדול יש לסמוך על הטור דמתיר אפי' באינו ראוי (ועיין נט"ו):

(כז) לטלטל מוקצה לצורך מצוה אם ע"י טלטול זה מקיים המצוה כגון ששחט ביו"ט וצריך לכסות ואין לו עפר מוכן מותר אבל אם אינו כך אלא שע"י יוכל לקיים המצוה אצ"כ אסור כגון שירדו גשמים על סוכתו וכבר פסקו הגשמים ועדיין מטפף ולכן אם אינו יכול לאכול בסוכה אסור לנער הסכך כדי שיפלו המים למטה לא מבעי להגביה הסכך ולטלטל אסור משום סתירת אהל אלא אפי' להכות עליו בידו אסור שהרי נענע בידו והוי טלטול ממש ואסור שהרי אינו מקיים ע"י המצוה אלא שהוא מכשיירי מצוה ולכן אסור אבל להכות עליו במקלות שאינם מוקצים הוי טלטול מן הצד ומותר כדלעיל סימן י"ג י"ד ואלו אם ע"י מקיים המצוה דמותר דוקא בסתם מוקצה אבל אם הוא מוקצה מחמת גזירה כגון לולב שנתלש ביום טוב אפי' על ידי נכרי כיון דכל מהובר אסור שמא יעלה ויתלוש לכן אסור ליטלו אפילו ביו"ט ראשון ואע"ג דבעידנא דמטלטל מקיים המצוה ואפי' בסתם מוקצה ומקיים המצוה דמותר דוקא אם בעידנא דמטלטל מקיים המצוה אבל אם הטלטול קודם אסור ולכן אסור לטלטל חמץ שנמצא ביו"ט של פסח כדי לבערו (ועיין נסימן מ"ח):